ЫЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 84 (8304)
АПРЕЛИИН 9
ВТОРНИК
1957 он

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

Газетын шүүмжэлэлээр хэмжээ абаха

Октябриин революциин 40 жэлэй ойе нэрэтэй түрэтэйгөөр уттахын түлөө советскэ хүнүүд, тэрэ тоодо Бурят-Монголой ажалшадшье оролдожо байна. Советскэ засагай энэ ехэ һайндэрые угтуулан, промышленна предприятинуудта, колхозуудта, совхозуудта социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрэнхэй. Промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадаа улам һайжаруулха тухай нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые эдэ үдэрнүүдтэ советскэ хүнүүд хаа хаанагүй үргэнөөр зүбшэн хэлсэжэ байна. Олониитын мүрысөөн бүри үргэдэнэ, энэ элидхэлэй тезисүүдые зүбшэн хэлсэлгэдэ хүн зоной эдэбхи үүсхэл улам дэлгэрнэ. Советскэ хүнүүд эдэ асуудалнуудаар һанамжа, дурадхалаа газетэдэ бэшэнэ, мүн тохёолдоһон дутагдалнууд тухай мэдээсэнэ. Иигэжэ газетын хуудаһануудаар дамжуулан, ажалшад шухала шухала асуудал табина гээшэ.

Энээниие тусхайта организацинууд, партийна комитедүүд һайса шэнжэлжэ үзөөд, шиидхэхэ уялгатай.

Гэхэтэй хамта, зарим газарта газетын шүүмжэлэлдэ хайша хэрэгээр хандадаг ушар үзэгдэдэг байна. Манай газетын хуудаһануудта элдэб асуудал табиһан бэшэгүүд, шүүмжэлхы статьянууд толилогдодог. Эдээгээр зохихо хэмжээнүүд абтадаг байна. Гэбэшье, олон дутагдалнууд бии байһаар. Зарим аймагуудай партийна, советскэ организацинууд газетын шүүмжэлэлдэ дүлии балайгаар хандадаг, зохихо хэмжээ абадаггүй байна. Хэжэнгын аймагай организацинууд эгээл иимэ. Һүүлэй 3—4 һара соо манай газетэдэ толилогдоһон шүүмжэлхы статьянуудаар хэмжээшье абаагүй, редакцида харюушье үгэнэгүй. Үнгэрэгшэ жэлэй декабрь һара соо энэ аймагай Энгельсын нэрэмжэтэ колхоздохи медицинскэ пункт тухай шүүмжэлхы статья «Сатирын буланда» толилогдоһон байгаа. Энэ пункт түлеэгүй, муу гэртэй дээрэһээ хүдэлхэ аргагүй гэжэ тэндэ хэлэгдээ һэн. Энээнһээ хойшо дүрбэ һара үнгэрөө, теэд аймагай гүйсэдхэхэ комитедэй элүүрые сахиха таһаг, колхозой правленишье хэмжээ абаадүй. Мүн бэшэшье шүүмжэлхы статьянуудаар хэмжээн абтанагүй, Хэжэнгэһээ харюушье ерээгүй. Мүн энэ жэлэй январь һара соо «Тэжээһэн буруу тэргэ эбдэнэ» гэһэн статья «Сатирын буланда» толилогдоо һэн. Теэд түрэһэн эхэдээ гараа хүргэһэн жэгшүүритэй зан абаритай залуу хүбүүн Дугар-Цырен Шойнжиевта мүнөө болотор ямаршье хэмжээ абтаагүй байһаар. Мүн Зэдыншье аймагай партийна, советскэ организацинууд газетын шүүмжэлэлдэ хайша хэрэгээр хандадаг, тэрэниие хэрэгсээдэггүй байна. Аймгүйсэдкомой элүүрые хамгаалха таһагые даагша нүхэр З. Ф. Минина шүүмжэлхы статьягаар хэмжээ абаһан болиһоноошье мэдэнгүй һуужа байдаг. Эдэ аймагуудай организацинуудта редакци оло дахин хандаһан байха. Теэд тэндэхи хүтэлбэрилэгшэд хэрэгсээдэггүй зандаа.

Газетын шүүмжэлхы статьянуудта дүлии балайгаар хандаха гү, али тоохогүй ябадал гаргаха таарахагүй.

Хэблэлэй шүүмжэлэлээр хэмжээ абадаггүй хүтэлбэрилэгшэд бэеэ үмөөрхэ гэжэ һэдэхэһээ гадна, бии байһан дутагдалнуудаа зорюута далдалхые хүсэнэ гэжэ харагдаха байна. Ямаршье газетын хуудаһанда толилогдоһон шүүмжэлэлые партийна организацинуудай секретарьнууд, партиин айкомууд һайса хаража үзөөд, статья соо заагдаһан дутагдалнуудые усадхаха хэмжээ абаха, ажалдахи дутагдалнуудаа элирүүлжэ, зайсуулха уялгатай. Газетын шүүмжэлэлые тоодоггүй, тэрээгээр хэмжээ абадаггүй хүтэлбэрилэгшэдһөө шанга эрилтэ хэхэ шухала. Манай хүдөө бэшэгшэд редакцида мэдээсээд байха бэшэ, харин элирүүлһэн дутагдалнуудые зайсуулхын түлөө нютаг дээрээ оролдохо ёһотой.

Республикын аймагуудай, колхозуудай ханын газетэнүүд бултадаа мүнөө партиин XX съездын табиһан зорилгые бэелүүлхэ хэрэгтэнь партийна, советскэ органуудта эдэбхитэйгээр туһалха зорилготойгоор хүдэлжэ байна. Эдэнэр олониитын дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөө харуулна, түрүү дүй дүршэлые дэлгэрүүлнэ, ажалда һаад ушаруулдаг бүхы юумые шүүмжэлнэ. Эдэ бүхы хэрэгтэнь партийна комитедүүд туһалха, газетэеэ дэмжэхэ, шүүмжэлэлээрнь хэмжээ абхуулха эрилтэ хэхэ уялгатай. Иигээ хада газетэнүүдэймнай үүргэ бүри дээшэлхэ байна бшуу.

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИСТИЧЕСКЭ ПАРТИИН ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедтэ советскэ композиторнуудай Бүхэсоюзна Хоёрдохи Съездын делегадууд халуун амаршалгаяа хүргэнэ.

Манай хүгжэмые шууд хүгжөөхын тула саг үргэлжын оролдолго гаргадагайнь түлөө, советскэ композиторнуудай зохёохы ажал хүдэлмэридэ КПСС-эй Центральна Комитедэй амаршалга соо үндэр сэгнэлтэ үгтэһэнэйнь түлөө түрэл партидаа, манай социалистическэ Эхэ ороной хүгжэмэй олонациональна культурын бүхы ажал-ябуулагшадай зүгһөө бидэнэр, съездэ хабаадагшад үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэбди.

Ленинэй агуухэ партиин амаршалга бидэниие угаа ехээр омогорхуулан баясуулна. Эхэ оронойнгоо, арадайнгаа аша туһын тулада шэнэ зохёолнуудые бүтээхыемнай зоригжуулна.

Российска Федерациин, Украинын, Закавказиин республиканuудай, Советскэ Прибалтикын, Дунда Азиин ба Казахстанай, Белоруссиин болон Молдавиин хүгжэмэй ажал-ябуулагшад Хоёрдохи Съезд дээрээ ахадуүгэй нэгэ бүлэ боложо сугларан нэгэдээ. Бидэнэр бүхы ябажа гараһан замаа тус съезд дээрэ шэнжэлэн үзэхэ, советскэ хүгжэмэй туйлалтануудые ёһотойгоор сэгнэхэ, тэрээндэ бии байһан дутуунуудые элирүүлжэ, хүгжэмые саашадань хүгжөөхэ зам хараалха гэжэ эрмэлзэн оролдоһон байнабди.

Арад зондоо үнэн сэхээр алба хэхэ ажабайдалай зүб замаар партяар залан хүтэлэгдэжэ ябаһан советскэ хүгжэмэй культура социалистическэ бүхы байгуулалтатай хамта шууд түргэнөөр хүгжэдэг, тэрэнэй зорилгонь Агуухэ Октябрьска социалистическэ революциин уг зорилгоһоо таһалашагүй байдаг байгаа. Манай хүгжэмэй зохёолнууд түрүүшын үдэрнүүдһээ эхилэн хүнүүдтэ, коммунистическэ һаруул һайхан үзэл сурталда хэлбэришэгүй сэхээр этигэхэ ябадалаар нэбтэрэнги байдаг һэн. Композиторнууд оперо, симфони, оратори, балет, романс болон дуунуудые зохёоходоо үнэн бодото байдалые тон һайнаар харуулха, эсэшэ сусашагүй ажаллан, коммунизм байгуулжа байһан баатар совет арадай гайхамшагта шэнжэ шанарые алдаршуулха гэжэ эрмэлзэдэг байгаа.

Бодото байдалые ехээр гоёожо, ёһо тэдыгээр харуулдаг элдэб үзэлнүүдтэй, капиталистическэ дэлхэйн хархис ангинуудай доройтон унажа байһан искусствын харша нүлөөнтэй тэмсэн манай хүгжэмэй искусство бэхижэһэн ба нарижан дэбжэһэн байна. Энэ тэмсэл соогуур социалистическэ реализмын арга метод батажан бии боложо, ажабайдалые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн мэдэжэ. зүбөөр харуулха хэрэгтэ композиторнуудай анхарал хандуулдаг, мүн тус бүридөө уранһайханайнгаа талаар һайнаар хүгжэхынь тулада, зохёохы үүсхэл эдэбхи зоримгойгоор гаргахынь тулада хизаарлашагүй арга боломжо композиторнуудта нээжэ үгэдэг.

Советскэ хүгжэмэй культурын бүхэдэлхэйн удхашанартай байһаниинь арсашагүй. Юуб гэхэдэ, мүнөө үе сагай бүхы хүгжэмэй искусствода бодото байдал арадай үзэлөөр, зүбөөр харуулха түшэг бологшо энэрхы сэдьхэлтэй байха, хүнүүдые ёһотойл үндэрөөр сэгнэхэ үзэл сурталые бүхы дэлхэйн улад зоной дунда манай хүгжэмэй культура дэлгэрүүлнэ.

Зүгөөр, манай амжалтанууд тухай баясахатаяа хамта, хүгжэмэй зохёолнуудай хүгжэлтэдэ һаад ушаруулдаг олон дутуунуудай бии байһан тушаа бидэнэр горьтойгоор һанаа сэдьхэлээ зобонобди. Манай литература болон искусство ажабайдалһаа, советскэ бодото байдалһаа нилээд гээгдэжэ ябана. Энэ бодото байдал искусство болон литературада харуулагдаһанда орходоо һураггүй баян юм гэжэ партиин XX съезд дээрэ КПСС-эй ЦК-гэй хэһэн тоосоото элидхэл соо хэлэгдэһэниие советскэ хүгжэмэй бодото хэрэгынь гэршэлжэ үгэнэ.

Советскэ композиторнууд өөһэдынгөө хэжэ шадаха ба хэхэ ёһотой юумэдэ орходоо һураггүй бага юумые арадайнгаа аша туһада зорюулан хэһэн байна.

Мүнөө үеын темэ композиторнуудай зохёолнууд соо ёһотой хүсэдөөр үшөөл харуулагданагүй гэжэ Коммунистическэ партиин Центральна Комитет манай съездэ эльгээһэн амаршалга соогоо зүбөөр зааһан байна. Олон янзын, гүнзэгы удхатай шэнэ хүгжэм шадамараар зохёохыень, коммунизмын илан мандахын тулада эршэтэйгээр ажаллахыень манай үе сагай хүнүүдые уряалһан, ерээдүйдөө этигэхэ, энэрхы сэдьхэлтэй байха, хамтаараа зохёон байгуулха бодол сэдьхэл түрүүлхээр зохёолнуудые бэшэхыень хүгжэмэй ажал-ябуулагшадһаа советскэ хүнүүд хүлеэнэ.

Социалистическэ хүгжэмэй культурын саашадаа бүри хүсэ ехэтэйгээр бадархын түлөө тон ехэ харюусалгатай байһанаа советскэ хүгжэмэй ажал-ябуулагшад хүсэд ойлгоно, тиигээд арадайнгаа эрилтэнүүдые эрхимээр хангахын тулада бүхы хүсэ оролдолгоёо гаргаха байна гэжэ композиторнуудай Хоёрдохи Съезд партиин Центральна Комитедые найдуулна.

«Советский композитор» гэжэ хэблэл эмхидхэхэ тухай, олониитын хүгжэмэй шэнэ журнал хэблэн гаргадаг болохо тухай, хэдэн зуу мянган хүгжэмдэ дурлагшадые өөрынгөө зэргэдэ нэгэдүүлжэ, манай орондо хүгжэмэй культура хүгжөөлгэдэ туһалха байһан дуушадай бүлгэм байгуулха тухай парти ба Советскэ правительствын шиидхэбэринүүдые бидэнэр угаа ехэ баяр баясхалантайгаар угтаабди. Эдэ, мүн һаяын үедэ абтаһан бусадшье шиидхэбэринүүд манай саашанхи хүдэлмэридэ сэгнэшэгүй туһа хүргэхэ, профессиональна ба олониитэ арадай хүгжэмэй искусствые хоорондонь бүри ехээр ойртуулха хэрэгтэ туһалха байна.

Советскэ композиторнуудай Хоёрдохи Съезд манай хүгжэмэй хүгжэн бадаралгада түүхэтэ шухала шата боложо үгэнэ. Социалистическэ реализмһаа али болохоор хазагайралгатай, бодото байдалые ёһо тэдыгээр харуулха, өөрынгөө ашаг туһые ниитын ашаг туһаһаа үлүүгээр табидаг үзэлэй нүлөөнтэй, тэрэшэлэн искусствода халирхай һэбхеэр хандаха ябадалтай саг үргэлжэ тэмсэхээр композиторнууд хүсэд шиидэнги байна. Өөрынгөө Союзай зохёохы ажал-ябуулга эрид һайжаруулхаар, тэрэнэй бүхы хүдэлмэриие демократическа арга хэрэглэн эрхилхээр, зохёохы ажал-ябуулгаараа үрэ ехэтэй дискусси һайнаар ябуулхаар, шадабаряа дээшэлүүлхэ ехэ эрилтэ хэхын түлөө тэмсэхээр композиторнууд хүсэд шиидэнги байна.

Манай бүхы республиканuудай композиторнуудай ахадуүгэй ёһоор нэгэдээд, зохёон байгуулхы ажалаа шэн зоригтойгоор эрхилжэ, уранһайханай талаар хани ёһоор мүрысэн байхада, социалистическэ бодото байдалай түрүү үзэл сурталаар зоригжуулагдадаг, манай түрэл Коммунистическэ партяар хүтэлбэрилэгдэдэг советскэ хүгжэмэй культура хүгжэжэ ба һалбаран бадаржа байг лэ.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партида алдар соло!

Тэрэнэй Центральна Комитедтэ алдар соло!

СОВЕТСКЭ КОМПОЗИТОРНУУДАЙ ХОЕРДОХИ БҮХЭСОЮЗНА СЪЕЗД.

Агуухэ Октябриин 40 жэлэй ойн хүндэлэлдэ

Курбын модошодой амжалта

КУРБА. (Телефоноор абтаба). Эндэхи модошод «Агуухэ Октябрьска Социалистическэ революциин 40 жэлэй ойн һайндэртэ бэлэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолтой танилсаад, бүри ехэ үүсхэлтэйгээр ажаллажа байна.

Республикын модошодой дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ Курбын леспромхозойхид муу бэшэ амжалта туйлажа, кварталайнгаа түсэбые болзорһоонь урид, мартын 25-да дүүргэбэ. Эдэнэр һарын дүүрэтэр түсэбһөө гадуур 7 мянган кубометр модо шэрэхэ уялга абаа.

Тээгдын модо бэлэдхэлэй пунктынхид кварталайнгаа түсэбые 101,4 процент дүүргээ. Энэ пунктын мастерска зарим участогууд кварталайнгаа түсэбые ехээр үлүүлэн, болзорһоонь урид дүүргээ.

Нүхэр Вахрушевай даадаг мастерска участогайхид трактораар модо шэрэхэ кварталайнгаа түсэбые 121 процент дүүргэбэ. Участогай эрхим трактористнууд Серников, Нестеров болон бусад үдэр бүриингөө даалгабариие 150—200 процент дүүргэнэ. Эдэ механизаторнууд ноябриин 7 болотор жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхээр шиидэнхэй.

Ойбонтын мастерска участогайхид бусад участогуудайхидһаа мүн лэ гээгдэнэгүй. Трактористнууд Эрдынеев, Хазагаев үдэр бүриингөө даалгабариие 130—170 процент дүүргэнэ. «Дружба» гэжэ электрохюрөөгөөр ажалладаг хүдэлмэришэд Кузнецов, Кожевников эдэбхи үүсхэлтэйгээр ажаллажа, үдэртөө хоёр нормо дүүргэнэ.

— Манай модошод ноябриин 7 болотор олон мянган кубометр модо гүрэндэ түсэбһөө гадуур үгэхөөр шиидэбэ,— гэжэ леспромхозой директор Б. Н. Язев хөөрэнэ.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

Нүхэр Н. С. Хрущев Горький городто ерэбэ

ГОРЬКИЙ, апрелиин 5. (ТАСС). КПСС-эй ЦК-гэй Нэгэдэхи секретарь нүхэр Н. С. Хрущев мүнөөдэр Горькидо ерээ. Богородско районой «Искра» колхоздо тэрэ хүрөө. Нүхэр Н. С. Хрущев колхозой правлениин гэшүүдтэй, колхозой эдэбхитэдтэй уулзаа, удаань гахайн фермэ, тугалай байра хараа, һаалишадтай хөөрэлдөө.

Ждановай нэрэмжэтэ «Красное Сормово» гэжэ заводто нүхэр Хрущев үдын хойто тээ хүрөө. Энэ заводойхид тэрэниие хани халуунаар угтаа. Заводой хашаа соохи ехэ талмай дээрэ митинг боложо, тэрээн дээрэ токарь нүхэр Годяев, үнинэй хүдэлмэришэн нүхэр Курицын, заводой директор нүхэр Ляпин, гагнууршан нүхэр Голубева үгэ хэлээ. Митингдэ 20 мянга шахуу хүн хабаадаа.

Митинг дээрэ халуунаар угтагдан Н. С. Хрущев үгэ хэлээ.

Митингын һүүлээр Н. С. Хрущев КПСС-эй Горьковско обкомой нэгэдэхи секретарь Н. Г. Игнатовтай, «Красное Сормово» заводой директор А. И. Ляпинтай хамта Сормовско заводой гавань хараа. «Большая Волга» гэжэ түхэлэй ашаа шэрэдэг ээлжээтэ теплоходые уһанда табилгын үедэ байлсаа.

Барилгашадай уялга

«Бурмонголстрой» трестын барилгашадай коллектив Агуухэ Октябрьска революциин 40 жэлэй ойн һайндэр болотор 46,6 миллион түхэригэй барилгануудые хэжэ, 11 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрын гэрнүүдые барижа дүүргэхэ юм.

Энэ коллектив нэгэдэхи кварталайнгаа даалгабариие 110 процент дүүргэжэ, 12 квартиратай байрын гэр, 50 таһалгатай хамтын байра бариһан байна.

Барилгашад жэлэйнгээ даалгабариие декабриин 20 болотор дүүргэхэ гэһэн уялга абанхай.

Б. Башухаев.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

Академик И. А. Орбелиие Ленинэй орденоор шагнаха тухай

Түрэһөөр 70 наһа гүйсэһэнтэйнь шарамдуулан, Зүүн зүгэй оронуудые шэнжэлхэ наука хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө нүхэр **Орбели** Иосиф Абгаровичые **Ленинэй** орденоор шагнаха.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1957 оной апрелиин 6

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

М. Горькиин нэрэмжэтэ Москвагай уранһайханай академическэ театрын артистка А. П. Зуевада СССР-эй арадай артисткын хүндэтэ нэрэзэргэ олгохо тухай

Советскэ театральна искусствын хүгжэлтэдэ элитэ ехэ габьяатай байһанайнь түлөө М. Горькиин нэрэмжэтэ Москвагай уранһайханай академическэ театрын артистка Зуева Анастасия Платоновнада СССР-эй арадай артисткын хүндэтэ нэрэзэргэ олгохо.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ К. ВОРОШИЛОВ.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль,
1957 оной апрелиин 6.

Нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд ном боложо гараба

«Промышленность, барилга хүтэлбэрилхэ хэрэгые саашадаа улам һайжаруулха тухай» гэһэн нүхэр Н. С. Хрущевой элидхэлэй тезисүүд КПСС-эй ЦК-гэй болон СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэреэр бүгэдэарадай дунда зүбшэн хэлсэгдэхын тулада хэблэлдэ толилогдоһон байгаа. Мүнөө нүхэр Хрущевой элидхэлэй тезисүүдые политическэ литературын гүрэнэй хэблэл ном болгожо гаргаа.

Энэ ном нэгэ миллион хэһэгээр хэблэгдээ.

(ТАСС).

ГЭС-үүдэй БАРИЛГАНУУД ДЭЭРЭ

Сталинградска ГЭС-эй барилга. Волга дээгүүр табигдаһан дүүжэн харгыгаар Волгын баруун эрьеһээ барилгын ехэ материал асарагдана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Волга дээгүүр гараһан дүүжэн харгы, мүн ябаган хүнүүдэй гарадаг дүүжэн харгы харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

Кемеровскэ область. Мыски городой хажууда 1200 мянган киловатт хүсэтэй Томбусинска ГРЭС баригдажа байна.

600 хүбүүд, басагад комсомолой путёвкоор ГРЭС-эй барилгада хүдэлмэрилхэеэ ерээ. Тус барилга комсомольско барилга гэжэ соносхогдоо. Нэгэдэхи ээлжээнэй станциие 1958 оной түрүүшын хахадта дүүргэжэ, июнь һарада ток үгэхэ гэжэ барилгашад шиидхээ. Мүнөө түрүүшын ээлжээнэй станциин байшангай һуури хэгдэжэ дүүргэгдээ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: М. В. Репинэй бригада түрүүшын котёлой торхые хабсаргажа байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Даалгабаряа 185—210 процент дүүргэнэ

Республикын гол мүрэнүүдээр модо урадхуулха саг ойртожо байна. Эдэ үдэрнүүдтэ модо урадхуулгын участогуудаар машина, зэмсэг заһагдажа дүүрэхэ болоо, һүүлшын бэлэдхэл хэгдэнэ. Үбэлэй үедэ олохон газарта шулуу бургааһаар хаалта боолтонууд хэгдээ, байрын гэрнүүд баригдаа. Модо урадхуулгада бэлэдхэхэ талаар Черемуховай, Кудунай участогууд түрүүлжэ ябана. Р. Календарев, И. Сафронов гэгшэдэй бригаданууд даалгабаряа 185—200 процент дүүргэжэ, мүрысөөндэ илаба.

Н. Александров.

РЕСПУБЛИКЫН ВРАЧУУДАЙ СЪЕЗД

Байгша оной апрелиин 2-һоо 5 хүрэтэр Улан-Удэ городто республикын врачуудай съезд боложо үргэлжэлөө. «Арад зониие аргалан эмнэхэ хэрэг һайжаруулха хэмжээнүүд тухай» элидхэл республикын Элүүрые сахилгын министр нүхэр **В. Р. Боянова**, «Үхибүүдэй элүүрые сахилгаар Бүхэроссийскэ нэгэдэхи зүблөөнэй дүнгүүд тухай» нэмэлтэ элидхэл БМАССР-эй Элүүрые сахиха министерствын главна педиатр нүхэр **А. М. Дудин** хэбэ.

Нүхэр В. Р. БОЯНОВАГАЙ элидхэлһээ

—Партиин түүхэтэ XX съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, манай Совет оронной ажалшад коммунизмын үндэһэ һуури табиха, ажалшадые бүри жаргалтай, бүри культурна байдалтай болгохо шэнэ, ехэ алхам хээ,—гэжэ нүхэр Боянова хэлэнэ.

Һүүлэй хэдэн жэлнүүдэй туршада Совет орон дотор болоһон гайхамшагта хубилалтанууд тухай Парти, Правительствын тогтоолнуудай бодото дээрээ бэелүүлэгдэжэ байһан тухайда саашадаа элидхэл соонь тодорхойгоор харуулагдаа. Мүн ажалшадые аргалха эмнэхэ хэрэгые һайжаруулха асуудалаар һүүлэй үедэ Москвада болгошо бүхэсоюзна, бүхэроссийскэ зүблөөнүүдэй табиһан зорилгонууд тушаа элидхэлшэ тогтожо хэлээ.

1953 ондо болоһон республикын врачуудай съездһээ хойшо манай эндэхи элүүрые сахилгын органууд партиина, советскэ организацинуудай туһаламжаар ажалшадые аргалха эмнэхэ хүдэлмэреэ зарим тэды һайжаруулаа.

Табадахи табанжэлэй туршада эмнэлгын эмхи зургаанууд олошороо. Больница, нарайлалгын гэрнүүдтэхи һуури 29,6 процентээр, санаторинуудтахи—31,3 процентээр, хүүгэдэй яслинуудтахи—13,2 процентээр, фельдшерско-акушерскэ пунктнуудтахи—43,4 процентээр нэмэһэн байна.

Хэрбээ дүрбэдэхи табанжэл дотор медицинскэ эмхи зургаануудые барилгада миллион үлүүтэй түхэриг мүнгэн гаргашалагдаа һаа, табадахи табанжэлэй туршада Элүүрые сахиха министерствын талаар 19 миллион түхэриг, промышленна предприятинуудай талаар 8 миллион түхэриг гаргашалагдаа. Республика доторнай аймагай, участково 7 больница, мүн шэлэй механизированнэ заводто, мяханай комбинадта, Галуута Нуурай шахтануудта, Мухаршэбэрэй аймагта типовой поликлиникэнүүд, Улан-Удэдэ 100 үхибүүдэй байха гэр, 400 хүүгэдэй байха 5 ясли ба аймагай 4 аптекэ баригдаа. Мүн үнгэрэгшэ жэлдэ республиканскэ больницын 150 хүнэй һууритай терапевтическэ корпус баригдажа, бэлэн болгогдоо.

Табадахи табанжэлэй турша соо элүүрые сахилгада зорюулжа дүрбэдэхи табанжэлэйхиһээ 13,3 миллион түхэригөөр үлүү ехэ мүнгэн һомологдоһон юм.

Зургаадахи табанжэлэй түрүүшын хоёр жэлэй туршада больницануудай койкын тоо 430, яслиин—375 хүрэтэр нэмээ.

Үнгэрэгшэ жэлдэ элүүрые сахилгын талаар хараалагдаһан түсэб гүйсэд дүүргэгдэжэ, 215 хүнэй һууритай 5 больница, 135 хүүгэдэй байха 5 ясли нээгдээ һэн.

Энэ жэл республикын больницын дэргэдэ 150 хүнэй һууритай хирургическэ корпус ба поликлиникэ, 4 участково больница баригдажа, түгэс бэлэн болгогдохо, мүн хүдэлжэ байгаа больницануудай һуури 65-аар нэмэхэ байна. МТС-үүд болон промышленна предприятинуудта энэ жэл 240 хүүгэдэй байха 8 ясли шэнээр нээгдэхэнь.

1957 ондо городуудтахи 1000 хүн бүхэндэ больницын 10 койко, хүдөө нютагуудтахи 1000 хүн бүхэндэ 4,4 койко хүртэхэ болоно.

Зургаадахи табанжэлэй түрүүшын хоёр жэл дотор элүүрые сахилгада зорюулжа һомологдоһон мүнгэ зоори 25 миллион түхэригөөр нэмээ.

Байдалайнгаа ажана ба болбосон болоһоной ашаар советскэ хүнүүд үндэр наһа наһалдаг болоо. Хаанта Россидахи энгэй зон дунда жэшээгээр 32 наһа хүрэдэг байгаа һаань, мүнөө 64 наһа наһална. Саашадаа советскэ хүнүүдэй бүришье олон жэлдэ ажаһуудаг болохонь дамжаггүй.

Элдэб үбшөөр үбдэхэ, үхэхэ ябадал жэлһээ жэлдэ үсөөрнэ.

1956 оной дүнгые абажа харахада, Баргажанай, Кабанскын аймагуудай, Городок городой эмнэлгын органууд һайнаар ажаллаһан байна.

Республика доторнай 720 врач, 2989 фельдшер, акушер, медсестранууд, 192 провизор ба фармацевтнүүд арадай элүүрые сахин ажаллана. Республикымнай мэдээжэ, үнинэй мэргэжэлтэд Э. Р. Раднаев, Д. И. Новосельцева, Е. М. Никифорова, В. С. Бобова, Ф. Н. Дульбеев, И. И. Федухин, Т. Н. Ананьева, М. Ф. Корягина, А. И Баева, Хойто-Байгалай аймагтахи Байгалай участково больницые даагша врач Идзок, Бичурын аймагай больницын врач терапевт Фролова, Кабанскын аймагай больницын главна врач Каширихина, Городок городой больницын терапевтическэ таһагые даагша врач Елизарьева, Баунтын аймагай Муйскэ участково больницые даагша врач Губина, Яруунын аймагай больницын хирург Жалсараев, Улан-Удэ городой хирург Николаев болон бусад оролдосотой ажалаараа олондо хүндэтэй болонхой.

Залуу врачуудһаа Иволгын аймагай Гильбэрын участково больницые даагша Мясоедова, Кяхтын аймагай Ехэ-Нугын участково больницые даагша Честюнин, Түнхэнэй участково больницые даагша Забордеева болон бусад олон врачууд һайнаар ажаллана.

Аптекын хүдэлмэрилэгшэдэй дундаһаа ПВЗ-гэй аптекые даагша нүхэр Гуржос, Заиграйн аймагай аптекые даагша нүхэр Моисеенко, Кударын аймагай аптекые даагша нүхэр Гармаева һайн гэгдэдэг юм.

Украинын, Белоруссиин, Молдавиин колхозуудай үүсхэлээр Курумканай аймагай Молотовой, Кударын аймагай Ждановай нэрэмжэтэ колхозууд өөһэдөө 10—10 хүнэй һууритай типовой участково больница баряа. Хэжэнгын аймагай Хрущевой нэрэмжэтэ колхоз иимэ больница барижа дүүргүүтэй байна. Мухаршэбэрэй аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, Түнхэнэй аймагай «Путь коммунизма», Хойто-Байгалай аймагай «Победа» колхозууд хүүгэдэй һайн яслинуудые баринхай.

Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй гэр байрые һайжаруулха зорилгоор энэ жэл Улан-Удэдэ 27 байратай гэр баригдажа, ашаглалгада оруулагдахань. Мүн медигүүдэй өөһэдтөө гэр байра барихынь тула 300 мянган түхэриг табигдаа.

Һүүлэй жэлнүүдтэ эмнэлгын газарнуудые һайн, шэнэ түхеэрэлгээр, хэрэгсэлнүүдээр хангаха оролдолго гаргагдаа. Мүнөө Ахын аймагһаа бэшэниинь санитарна машинатай, бултадаа рентген аппарадтай болонхой. Пенициллин, стрептомицин, фтивазид, синтомицин г. м. элдэб шэнэ эмүүд, зүрхэндэ ба бусад бэедэ операци хэхэ хэрэгсэлнүүд абтаа.

Хорото хабдар үбшэнүүдые аргалха диспансерта рентгенотерапи, радиактивна кобальт үргэнөөр хэрэглэгдэнэ. Улан-Удын хирург Николаев уушханда операци хэдэг болоо. Городской больницада (главна врачынь нүхэр Федорова) сээжэдэхи органуудта, улаан хоолойдо операци хэнэ. Улаан хоолойгоо шатааһан 5 хүндэ тиигэжэ нарин гэдэһээр улаан хоолой хээ. Мүн тэндэ шуһанай ехэ һудалда һайнаар операци хэнэ. Республиканскэ больницада, городой нарайлалгын гэртэ, Улан-Удын хүүгэдэй 1-дэхи больницада, республиканскэ больницын нюдэнэй таһагта шэнэ арганууд хэрэглэгдэдэг юм.

Хүн зоной элүүрые сахиха хэрэгтэ зарим тэды амжалта туйлагдабашье, ажалдамнай горьтой дутагдалнууд үшөөл бии байһаар. Аргалха эмнэхэ, элүүрые сахиха талаар улам ургажа байгаа эрилтэ хүсэд хангагданагүй гэжэ элидхэлшэ тэмдэглэбэ.

Элүүрые сахиха органуудай хүдэлмэриие хүтэлбэрилгын талаар республикын Элүүрые сахиха министерство ехэхэн дутагдалтай байгаа гэжэ элидхэл соо харуулагдаа. Городой болон хүдөөгэй ажалшадта терапевтын, хирургиин туһаламжа үшөөл багаар үзүүлэгдэнэ.

Промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдые элдэб үбшэнһөө, усалталгаһаа һэргылхэ зорилготой түсхай хүдэлмэри мүн лэ багаар ябуулагдана.

Үхибүүдэй элүүрые сахиха органуудай хүдэлмэри зарим участогуудта хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Тэрээнһээ боложо үхибүүдэй үбшэлхэ ябадал үзэгдэнэ.

Хүдөөгэй ажалшадта, илангаяа малшадта саг соонь медицинын туһаламжа үзүүлхэ хүдэлмэри Мухаршэбэрэй, Хэжэнгын, Закаменай, Байкало-Кударын аймагуудта тон хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ гэжэ элидхэлшэ онсолон тэмдэглэбэ. Тэндэхи медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд малшадай байдаг газарнуудта ябажа, бэеынь элүүрые шалгадаггүй шахуу.

Медицинскэ зарим хүдэлмэрилэгшэд эрдэм мэргэжэлээ саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ гэжэ оролдоногүй. Мүн бэшэшье дутагдалнууд бии.

— Республикымнай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд бүхы ажалшадай, нютагуудтахи партиина, советскэ организацинуудай туһаламжаар дутагдалнуудаа ойрын сагта усадхажа, арад зонойнгоо элүүр энхые хамгаалха нангин хэрэгтэ шэнэ амжалта туйлаха дүүрэн аргатай, туйлахашье байхань лабтай,—гээд нүхэр Боянова элидхэлээ дүүргэбэ.

Делегадуул иигэжэ хэлэнэ:

БМАССР-эй врачуудай V съездэ хабаадагшад: (зүүн гарһаа) Эрхүүгэй ортопедиин, хирургиин институдай эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, медицинскэ наукануудай кандидат Р. Д. Гинзбург, Эрхүүгэй медицинскэ институдай профессор Х. Г. Ходос, Читын областиин элүүрые сахиха таһаг даагшын орлогшо Л. Ф. Углова, Мухаршэбэрэй аймагай элүүрые сахиха таһаг даагша М. Д. Гармаев, Читын областной больницын методическэ кабинедые даагша А. К. Гаврилова, Зэдын аймагай больницын терапевт М. П. Кондратьев заседаниин забһарта хөөрэлдэжэ байна.

А. Мантаевай фото.

Элидхэлнүүдые зүбшэн хэлсэлгэ эхилжэ, Хэжэнгын аймгүйсэдкомой элүүрые сахиха таһагые даагша нүхэр **Намжилцыренов** үгэ абаба. Хэһэн ажалнай, дутуу дунданууднай һаяшаг Хэжэнгын аймсоведэй ээлжээтэ сесси дээрэ элирхэйлэгдээ. Дутагдалаа усадхаха хэмжээ-ябуулганууд тэндэ хараалагдаа гэбэ. Манай аймаг дотор һүүлэй үедэ участково больница, фельдшерскэ хэдэн пунктнууд нээгдээ. Гэбэшье, участково больницанууднай врачгүй, дүрбэдэхи жэлээ манда врач-венеролог эльгээгдээгүй байһаар. Республикын вендиспансерэй мэргэжэлтэд бидэндэ тодорхой туһаламжа үзүүлнэгүй. Республикын ондоо аймагуудтай жэшэбэл, уушханай ханяадатай, мүн бусад халдабарита үбшэнтэй хүнүүд манда бии байгаа. Тиигэбэшье, Элүүрые сахиха министерствын, мүн бусад медицинскэ эмхи зургаануудай түсхай мэргэжэлтэд эрьежэ ябадаггүй, ажалдамнай туһалдаггүй гэжэ нүхэр Намжилцыренов шүүмжэлээ.

Улаан Хэрээһэнэй обществын түрүүлэгшэ нүхэр **Вампилова** үгэ хэлэхэдээ, республика дотор санитарна эдэбхитэдэй, дружинануудай олошоржо, үүргынь улам дээшэлжэ байһые жэшээ дээрэ элирхэйлэн харуулба. Тиихэтээ хамта Ахын, Хойто-Байгалай аймагуудта санитарна эдэбхитэдэй бэлдэгдэдэггүй, энэ шухала хэрэгые тэндэхи медигүүдэй тоодоггүй тухайдань шангаар шүүмжэлээ.

Баунтын аймгүйсэдкомой элүүрые сахиха таһагые даагша нүхэр **Тутубалин** ханяаданһаа һэргылхэ, тэрээнтэй тэмсэхэ хүдэлмэриин үшөөл муугаар ябуулагдадаг тухайда, аймагай врачебнэ 3 участогта мүнөө хүрэтэр врачын үгы байһан тухайда хэлэбэ. Мүн Ципиканай приискэдэхи эмнэлгын эмхи зургаануудай бэеэ даагаад байдагыень болюулжа, аймагай элүүрые сахиха эмхи зургаануудтай нэгэдхэбэл зохистой гэжэ мүн лэ тэмдэглээ.

Аймагай больница, байрын гэрнүүдые заһабарилха хэрэгтэ мүнгэ һомолхыень республикын Минздравые Сэлэнгын аймгүйсэдкомой элүүрые сахиха таһагые даагшын уялгые дүүргэгшэ, аймагай больницын главна врач нүхэр **Батороев** гуйба. Республиканскэ больницын хүдэлмэрилэгшэд, городой педиатрнууд аймагай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдтэ ёһотой туһаламжа үзүүлдэггүй гэбэ.

—Манай аймагтахи бруцеллёзтой малай гүүртэдэ ажалладаг хүнүүд мүнөө болотор түсхай хубсаһагүй байһаар,—гэжэ нүхэр Батороев хэлэбэ.—Энэ талаар республикын «Сельхозснаб» хэмжээ абанагүй.

КПСС-гэй обкомой административна, финансын, худалдаа наймаанай органуудай таһагые даагша нүхэр **Петухов** иигэжэ хэлэбэ: хүүгэдэй яслинуудые нээхэ түсэб Заиграйн, Мухаршэбэрэй, Закаменай болон бусад аймагуудта дүүргэгдэнэгүй. Зарим газарта хүдэлмэришэнэй нэмэлтэ хүсэ олохо зорилгоор лэ яслинууд нээгдэнэ. Теэд үхибүүдые зүбөөр хүмүүжүүлхэ асуудал хараада абтадаггүй байна. Мүн зарим колхозуудай яслинууд уйтан, таарамжагүй гэр соо байдаг, түхеэрэлгээр дутадаг. Мүнөө колхозууднай хүсэ шадалаар ехэ болонхой. Тиимэһээ гансал үбһэ, тариянай хүдэлмэриин үедэ ясли нээгээд хизаарлаха бэшэ, харин саг үргэлжэ хүдэлдэг яслинуудые эмхидхэхэ арга боломжотой.

Хүдөө нютагуудта нарайлалгын гэрнүүд үсөөнөөр баригдана. Холын фермэдэ ажалладаг, түрэхэ эхэнэрнүүд хэрэгтэй үедөө туһаламжа абадаггүй, врачгүйгөөр, акушеркэгүйгөөр хүнгэрдэг ушар бии. Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд нарайлха эхэнэрнүүдые хододоо эрьедэг шалгадаггүй. Тиимэһээ, зарим эхэнэрнүүд түрэхэһөө түрүүн амаралта абангүй үлэшэдэг.

— Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэд һургуулиин үхибүүдые саг үргэлжэ шалгажа байха ёһотой,—гэжэ нүхэр Петухов хэлэбэ.—Теэд тэдэнэр энэ асуудалда һаналаа ехээр табидаггүй, һургуулиин багшанартай холбоогүй байдаг байна.

Врачууд олониитын дунда ябуулагдадаг хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадаха зэргэтэй. Шухала асуудалнуудые колхознигуудай суглаан дээрэ табижа шиидхүүлхэ ёһотой.

Закаменай аймагай Санагын участогтахи больницые даагша нүхэр **Абрамова** санитарна, һэргылэмжын хүдэлмэри тухай хэлэбэ.—Манай больницада гансал врач ажалладаг. Врачынгаа холын фермэ, гүүртэнүүдээр ябахадань, больницамнай 2—3 хоногто врачгүй байдаг. Эндэ үшөө нэгэ врач хэрэгтэй, юундэб гэхэдэ, тус больница аймаг соохи зоной дүшэ шахуу процентые хангадаг байна,—гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Иволгын аймгүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр **Яковлев** аймаг соохи участково дүрбэн больницада хүдэлдэг врачуудай хүдэлмэри тухайда хөөрэбэ. Врачуудай олонхинь ажалдаа харюусалгатайгаар хандадаг. Гэбэшье, арадай элүүрые сахиха хэрэгтэ горьтойхон дутагдалнууд бии байһаар. Аймагайнгаа центртэ мүнөө болотор больницагүй, рентгенкабинедшьегүй байнабди гэжэ нүхэр Яковлев хэлээ. Үбшэнтэн Улан-Удэ ерэхэ баатай болодог. Теэд, эндэ ерээд, һаадгүйгөөр врачта орохо гээшэ хүнгэхэн хэрэг бэшэ юм гэжэ тэмдэглэбэ. Һаяар Иволгада аймагай больница нээхые гуйба.

Мухаршэбэрэй аймгүйсэдкомой элүүрые сахиха таһагые даагша нүхэр **Гармаев** аймагай медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй холын фермэ, гүүртэнүүдтэ ажаллагшадые хайшан гэжэ хангадаг тухайда хэлэбэ. Тэдэнэр малшадай байһан газарнуудта хаа яа ябадаг, эрилтыень хүсэд хангадаггүй байна гэжэ мэдэрбэ.

Сутайдахи аймаг хоорондын санаториин хүдэлмэридэ республикын Элүүрые сахиха министерствын зүгһөө туһаламжа багаар үзүүлэгдэнэ. Энэ санатори хээрын тала газарта эмхидхэгдэнхэй. Тэндэ үбшэнтэниие аргалхада таарамжагүй байна. Тиимэһээ, тус санаториие ондоо газарта урилха хэрэгтэй. Энээн тухайда Элүүрые сахиха министерствын үмэнэ асуудал табигдаһан байха. Теэд удаан саг соо шиидхэгдэнэгүй.

Республикын сэрэгэй комиссар полковник **Будажабэ** үгэ хэлэхэ зуураа, залуушуулай бэеын элүүр энхые сахиха хэрэгэй шухала удхашанартай байһые тэмдэглэбэ.

БМАССР-эй социальна тэдхэмжын министерствын инспектор нүхэр **Морозовская** аймагуудай ВТЭК-ын хүдэлмэри тухай хэлэбэ. Хэдэн аймагуудтахи ВТЭК хангалтагүйгөөр хүдэлнэ. Шалтагааниинь юуб гэхэдэ, заримдаа шадабари багатай хүнүүд тус комиссиин гэшүүн боложо оронхой байдаг, түсхай мэргэжэлтэд дутадаг юм. Тиимэ ушарһаа, комиссиин шиидхэбэриие заримдаа дахин хараха ушар гарадаг.

Республиканскэ СЭС-ын (элдэб хамшаг үбшэнтэй тэмсэхэ газар) главна врач нүхэр **Котух** санитарна хүдэлмэриин, элдэб үбшэнтэй тэмсэхэ хэмжээнүүдэй ямараар бэелүүлэгдэжэ байһан тушаа тогтожо хэлээ. — Кяхтын, Заиграйн Баунтын аймагуудтахи санитарна врачууд ондоо ажалда хэрэглэгдэнэ. Городок городой гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Гребенникова санитарна врачын дурадхалые тоодоггүй юм гэжэ нүхэр Котух тэмдэглэбэ. Зарим промышленна предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд санитарна хүдэлмэридэ анхарал багаар табина,—гэбэ.

Улан-Удын горгүйсэдкомой дэргэдэхи элүүрые сахиха таһагые даагша нүхэр **Васюткин**, Улан-Удын хүүгэдэй 1-дэхи больницын главна врач нүхэр **Маслова** городой медицинскэ эмхи зургаануудай хүдэлмэри тухайда хэлээ. Прибайкальскэ, Заиграйн, Иволгын ба бусад аймагуудһаа Улан-Удын врачуудта үзүүлхээ олон зон ерэдэг. Ушарынь, тус аймагуудта хүдэлдэг врачууд тэдэ зониие аргалха гүйсэд арга боломжотой аад, город эльгээжэ, эндэхи врачуудай хүдэлмэриие хүндэдхэдэг юм. — Илангаяа хүүгэдые Улан-Удэ асархада, городой больницын хүдэлмэри хүндэ болодог,—гэжэ нүхэр Маслова хэлэбэ.

— Республикын Элүүрые сахиха министерство медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй союзай обком хоёр хоорондоо холбоогүйгөөр хүдэлнэ. Тиимэһээ, зарим хэмжээ-ябуулганууд дабтагдана,—гэжэ нүхэр Васюткин тэмдэглэбэ.

Мүн Улан-Удын хүүгэдэй яслинуудай педагог-методист нүхэр **Русакова**, Выдрино тосхоной участково больницын врач нүхэр **Калаганская**, Улан-Удын түмэр замай больницын врач-педиатр нүхэр **Кузьменко** болон бусад медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй союзай обкомой, Элүүрые сахиха министерствын хүдэлмэри тушаа хэдэн ажаглалта хээ.

Заиграйн аймагай больницын главна врач нүхэр **Авачев**, Түнхэнэй Аршаанда хүдэлдэг врач нүхэр **Ч. Раднаев**, Медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй союзай обкомой түрүүлэгшэ нүхэр **Панова** болон бусад үгэ хэлэхэдээ, медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдые гэр байраар хангажа, тэдэнэртэ коммунальна туһаламжа үзүүлхэ тухай эрилтэ табиба.

— Республикын Элүүрые сахилгын министр нүхэр Боянова медицинскэ хүдэлмэрилэгшэдэй урда табигдаһан шухала зорилго тухай, энэ талаар профсоюзай дүүргэхэ үүргэ тухайда элидхэл соогоо дэлгэрэнгыгээр хэлэбэгүй,—гэжэ нүхэр Панова тэмдэглээ.

Бурят-Монголой аптекоуправле ниин хүдэлмэриие олон хүн шүү жэлээ. Гусиноозёрск городой бол ницын врач нүхэр **Соболева**, Яру нын аймгүйсэдкомой элүүры сахиха таһагые даагша н хэр **Афенычева**, Түнхэнэй аймаг больницын врач-гинеколог нүх **Власова** болон бусад үгэ хэлэ зуураа, аптекоуправлени хангалт гүйгөөр хүдэлнэ, тиимэһээ хэрэ тэй эм хүдөө нютагуудта саг соо эльгээнэгүй гэжэ тэмдэглэбэ. А галга эмнэлгын газарнуудые эм һаадгүй, таһалгаряагүй ханга болохо тухай үнинһөө хойшо х сэдэг аад, ямаршье хубилалта б лоодүй байһаар.

Хориин аймагай больницын гла на врач нүхэр **Дыбок** медицин шэнэ шэнэ түхеэрэлгэ аргаламж газарнуудта хүсэд хэрэглэгдэнэгү гэжэ тэмдэглэбэ.

— Залуу врачуудай мэргэжэл дээшэлүүлхэ хүдэлмэри, консул таци эмхидхэгдэнэгүй. Элүүрые с хиха министерствын түлөөлэгш хүдөө нютагуудта ерэхэдээ, тэнд хи медицинскэ хүдэлмэрилэгшэ тэ ёһотой туһаламжа үзүүлнэгү заримдаа халта дайраад лэ ябаш даг,—гэжэ нүхэр Дыбок хэлэбэ.— Элүүрые сахиха министрын орло шо нүхэр Резницкий һаяшаг Хүл санаторидо ерэһэн юм. Теэд тэнд хи хүдэлмэрилэгшэдтэй хүсэд хөө рэлдэнгүй, зоной ямараар аргалуу жа байһые һонирхонгүй ябашаһа байгаа.

Заиграйн аймагай аптекые даа ша нүхэр **Моисеенко** иигэжэ хэлэ Зарим врачууд рецептнүүдые ха ша хэрэгээр бэшэдэг. Тэрээнһээ бо ложо элдэб эндүүрэл гаража мага Зарим больницын дэргэдэ аптек эмхидхэгдээдүй. Үбшэнтэниие са соонь эмээр хангахын тула больни ца бүхэнэй дэргэдэ аптекэ нээх шухала.

Нюдэ эмшэлдэг врач нүхэр **Никифорова**, хорото хабдар үбшэнү дые аргалдаг диспансерэй главн врач **Погадаева**, Улан-Удын түмэр замай больницын врач-педиат **Кузьменко** болон бусад мүнөө ме дицинэдэ хэрэглэгдэжэ байгаа ш нэ арганууд тухай, мүн медицинск залуу кадрнуудые хүмүүжүүлхэ ту хай дэлгэрэнгыгээр тогтожо хэлэ бэд.

РСФСР-эй Элүүрые сахилгын ми нистрын орлогшо нүхэр **Ерёменко**, БМАССР-эй Министрнүүдэй Сове дэй Түрүүлэгшэ нүхэр **Болсохоев** үгэ хэлэһэн байна.

* * *

Үгэ хэлэлгэнэй һүүлээр шэнжэл хы эрдэм ухаанай шэнэ зүйлнүү ба түрүү дүй дүршэл тухай лекци нүүд уншагдаа.

«Рак үбшэнэй хайшан гэжэ би болодог тухайда» БМАССР-эй габьяата врач, наукын габьяата ажал-ябуулагша, профессор **Г. В. Шипачев**, «Һудаһанай үбшэниие эрдэмтэдэй шэнжэлжэ байһан ту хай» профессор **Н. З. Мочалин**, «Гэдэһэнэй зангилаа» гэхээр үзэгдэ дэг зарим үбшэнүүд тухай профес сор **А. И. Соркина**, «Түргөөр хүрэһэ хоолойн һахуу үбшэн ба удаарһан тонзилит тухай» профессор **И. М. Круковер**, «Элдэб хашаг, аляаһа батаганаар тараагдажа, уураг тар хи, нугарһан, нервдэ хүрэдэг үб шэнүүд тухай» профессор **Х. Г. Ходос**, «Нюдэндэ хүрэдэг туберку лезые тодорхойлон, аргалха тухай» РСФСР-эй болон БМАССР-эй габьяагай врач **Е. М. Никифорова**, «Хүдөөгэй ажалшадта хирургичес ка туһаламжа түргөөр үзүүлхэ ту хай» БМАССР-эй Элүүрые сахиха министерствын главна врач, меди цинскэ наукануудай кандидат **Э. Р. Раднаев**, «Сабын рак үбшэниие эр тээнһээ тодорхойлхо ба аргалха ту хай» профессор **Е. И. Беляев**, «Хүү гэдтэ хүрэдэг хүндэ ба удаарһан гэ дэһэнэй үбшэниие тодорхойлжо, саг соонь аргалха тухай» доцент **А. И. Фельдгун**, «Уушханай ханяаданай һая эхилээд байхыень тодорхойлхо ба саг соонь аргалха тухай» БМАССР-эй габьяата врач **К. В. Борисовская** элидхэлнүүдые хэбэ.

Шопхоев К. Д. — РСФСР-эй габьяата врач, БМАССР-эй Элүүрые сахиха министерствын главна терапевт, **Жирнова Л. М.** — республиканскэ больницын невропатологическэ таһагые даагша, **Бадмаева З. Д.** — БМАССР-эй габьяата врач, республиканскэ больницын терапевтическэ таһагые даагша, **Суздальцева Г. С.**—Улан-Удэ городой нэгэдэхи больницын терапевтическэ таһагые даагша, **Еронов Д. Р.**— Кяхтын аймагай больницын хирург, **Власова Г. В.** — БМАССР-эй габьяата врач, Түнхэнэй аймагай больницын акушер-гинеколог, **Ермошкина А. А.** — Заиграйн аймагай Үнэгэтэйн участогай врач, **Забордаева Л. В.** — Түнхэнэй участково больницые даагша, **Балдынов В. Б.** — Гусиноозёрск городой больницын хирургическэ таһагые даагша, **Лепихина А. М.** —Улан-Удэ городой элүүрые сахиха таһагые даагшын орлогшо.

Уншагшадай бэшэгүүдһээ

Үлэнтын эхиндэ ...даһан машинанууд

...каменай аймагай, Ждановай ...жэтэ колхозой гурбадахи бри... Үлэнтэ гэжэ газарта оршодог. ...тын адагһаа эхиндэнь хүрэтэр ...а холохон, хашан моритой хүн ...д час соо дугшуулхал байха...

...эрһэн зун Закаменай МТС ...хуряалгын гол хүдэлмэриие ...низацилха, элдэб оньһон орёо ...нануудые хэрэглэжэ, хуряал... ...ойрын болзор соо дүүргэхэ гэ... ...тракторна косилка, үбһэ һүрил... ...машина асараа һэн. Тармуу... ...нэгэ хэдэн гектар газар тар... Үлэнтын адагта эбдэршоо, ...кань хоёр гурбан үдэр хүдэ... Хотогор гэжэ газарта байшоо, ...һүрилдэг машинань бухалшье ...ургэнгүй Үлэнтын эхиндэ мүн ...байшоо һэн. Үбэлэй хүйтэндэ ...а дарагдаад, хабар болохо... ...лаан жэбээр хушагдажа, дээрэ ...гдаһан үнэтэ машинанууд ...тын эхиндэ мүнөөшье хүрэтр ...жонходо эдюулжэ хэбтэнэ. За...най МТС-эй «дарганар» яһала ...ябабашье, эдэ машинануудаа ...шажа, заһабарилха хэмжээ ...гүй байһаар.

Б. Дашиев.

Нүүдэл наймаа эмхидхэнэгүй

...хэнэй аймагай Туран гэжэ ...ндахи сельпогой пайщигуудай ...ого суглаанай һүүлээр хилээ... яһала һайнаар баригдадаг бо...һэн. Теэд мүнөө болоходо ба... муудажа байна. Хилээмэ түү...ээр бариха ушар али олоор ...дэнэ.

...олын гүүртэнүүдэй малшадай ...а нүүдэл наймаан эмхидхэгдэ... Жэшээнь, Молотовой нэрэм...э колхозой Монда, Хойто гол ...нютагуудта нүүдэл наймаан ...шагданагүй. Хойто голдо мар... хахад багаар малшадай үдэ... болоходошье энэ сельпо най... асараагүй. Туранай сельпогой ...үлэгшэ нүхэр Бильдуев даал...аһан ажалдаа хайша хэрэгээр ...ана гээшэ.

...дэхи ажалшад худалдаа най... һайжаруулхыень Туранай сель...й правлениһээ эрилтэ хэнэ.

С. Андыков.

...олын участогта бани хэрэгтэй

...жэнгын аймагай Худанай лес...хозой модо бэлэдхэлэй 1-дэхи ...ток Жэбхээһэн гэжэ нютаг... ...айдаг юм. Энэ нютагта ар...гаран үрхэтэ айл һуудаг. ... участогта тус леспромхо...хадһаа ехэнхи ажал бүтээгдэ... Теэд эндэхи хүдэлмэришэдэй ...турна эрилтэ хангагданагүй. ...кино үсөөн харуулагдана. Ехэ...һаа, һара соо хоёр дахин кино ...улагдадаг байна. Мүн газетэ, ...ал саг соогоо асарагдадаггүй. ...ндоной бани барижа эхилһэн ... мүнөө болотор дүүрээдүй, ба...аяа зогсоогоод байна. Эндэхи ...зон аяар арбан модоной газар...айһан Сулхари гэжэ нютаг ошо... банида ороно.

Д. Дориев.

Суулгын столово соо...

—Манда үгэрсэ ехэ бии, худалдажа абагты!—гээд тэндэ байһан буфетчица басаган хэлэнэ.

— Һайн даа, хэлэһэндэтнай баярланаб, үгэрсэтнай стол дээрээ байха... хуряажа абаарайгты, манда иимэ юумэн хэрэггүй,—гэжэ хэлээд нэгэ хүн гараад ябашана.

Иимэ хөөрэлдөөн һаяшаг Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын столово соо болоо. Харин тэрэ хэлсэдэг үгэрсэнь хүниие хүндэлжэ болохогүй байшоо. Теэд ганса энэ бэшэ ха юм. Ямаршье эдеэ хоолыень абаад үзэхэдэ, амтатай һайнаар бэлдэгдэнэгүй. Ассортиментнүүдэй зүйлнүүд тон үсөөн байна. Альгаҥай шэнээн саарһан дээрэ таба, арбан үгэ бэшээтэй: нөөхи шүлэ, нөөхи котлет, гуляш... гэдэгынь үдэрһөө үдэр бүри дабтагдаад лэ байдаг гээшэ.

Эдеэнэй зүйлнүүдые олошоруулхын, эдеэ хоол амтатайгаар бэлдэхын тулада Суулгын сельпогой хүтэлбэрилэгшэд (түрүүлэгшэнь Гумпылов) ямаршье хэмжээ абанагүй. Бууза, бүхэли мяхатай шүлэ гэхэ мэтын бурят арадай урданай эдеэ хоол бэлдэгдэнэгүй. Сельпогой хүтэлбэрилэгшэд иимэ эдеэ хоол бэлдэхэ яһала арга боломжотой байһанаа мэдэдэг, теэд бодото дээрэ юушье хэгдэнэгүй. Эдэ шалтагаануудһаа боложо столово һара бүри түсэбөө дүүргэжэ шаданагүй.

Энэ столово соо ороһон гараһан хүн дэбтэр соонь яһала олон гомдол бэшэнэ. 1956—1957 онуудта имэнүүд мэдүүлгэнүүд, һанамжанууд оробо.

«Суулгын сельпогой столово хүн зоной эрилтые ханганагүй, эдеэ хоол муугаар бэлдэгдэнэ. Эдеэнэй зүйлнүүд үсөөн байна. Энээн тушаа сельпогой правлени, аймпотребсоюзай хүтэлбэрилэгшэд хэмжээ абаха ёһотой».

«...Столово соо аяга, табагууд муугаар угаагдана, һэрээ, халбаганууд муухай полотенцээр аршагдана» гэхэ мэтээр олон юумэн бэшээтэй байна.

Эдэ бүгэдэ тушаа ямар хэмжээн абтааб? Сельпогой правлениинхид дэбтэр соо юун бэшэгдэнэб гэжэ хаража үзэнэгүй, саг соонь хэмжээ абанагүй. Иигээд лэ столово соогоо юунэйшье боложо байдагые мэдэнгүй ябаха гээшэмнай, таарамжатай гү гэжэ правлениинхидһээ асуугдаха ёһотой болоно. Гадна, столовын ажалай гурим буруугаар табигдана. Үдэртөө миин 5 час ажаллана.

Юундэ столовотнай углөөгүүр нээгдэдэггүй юм гэжэ столовые даагша Рютина, повар Спиридонов гэгшэдһээ асуухада, «ажалаа хүшэ хүрэнэгүйбди, бүхэли үдэр соо хүдэлдэг болохо гээ һаа, үшөө нэгэ повар туһалагша хоёр хэрэгтэй юм» гээд тэдэ харюусана.

Энэ столово тухай үшөө нэгэ иимэ арсалдаан болодог «Энэмнай» столово» гээшэ гү, али «чайна» гү?» Газаа тээһээнь харахада «Суулгын сельпогой чайна» гэжэ томо үзэгүүдээр бэшээтэй харагдана. Досоонь ороходо «механизаторнуудай столово юм. МТС-тэй хэлсээтэй хүдэлжэ байдаг юм» гээд эндэхи хүдэлмэришэд хэлэнэ. Теэд хэнэйшье һаань энэ столовые һайжаруулха асуудал табигдана.

Г. Тамсаранов.

Яндаршаһан библиотекэ

Бичурын аймагай Заганай хүдөөгэй библиотекэ номуудаар үсөөн. Мүнөө эндэ 3 мянган хэһэг ном бии, теэд шэнэ шэнэ номуудай асарагдадаггүй дээрэһээ уншагшад өөһэдынгөө дуратай, һонирхолтой һайн номуудые уншаха аргагүйдэнэ.

Библиотекын номуудые олон болгохо, мүн бусад хэрэгтэй зүйлнүүдые худалдажа абахаар һомологдоһон мүнгэн зөөри жэлһээ жэл бүри миил хосоржо байна. Нёдондо жэлдэ Шэбэртын сомоной бюджедтэ 1200 түхэриг мүнгэн хараалагдаа һэн. Теэд тэрэ мүнгэ зөөриин хахадынь хэрэглэгдэжэ шадагдаагүй, номуудынь шэнэлэгдээгүй байшоо.

Библиотекын гэр заһабарилха, байдалынь һайжаруулха тушаа анхарал багаар табигдана. Библиотекэ соо элдэб хэрэгтэй зүйлнүүд абтанагүй.

— Библиотекэдээ нэгэшье стул, стол үгыбди. Аргаяа барагдахадаа, эндэхи клуб сооһоо стол, скамейкэ асараад байнабди,—гэжэ библиотекые даагша Б. Намдаков хөөрэнэ.

Эндэхи библиотекын номуудые олошоруулжа, уншагшадай эрилтые хангаха, ажал хүдэлмэридэнь бии байһан дутуунуудые усадхаха хэрэгтэ Бичурын аймгүйсэдкомой культурын таһаг туһа хүргэхэ бэзэ гэжэ найдагдана.

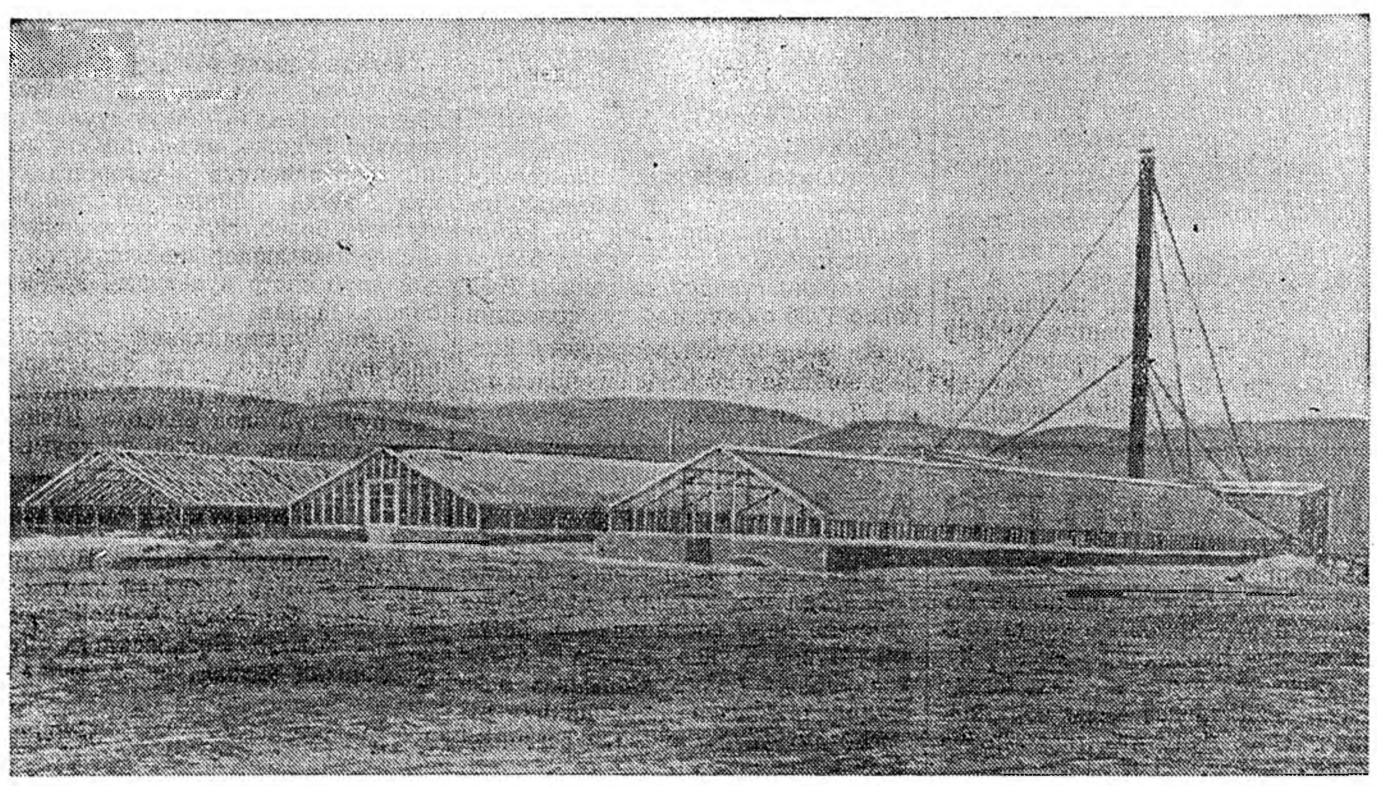
Г. Цыренов.

Уһанай асуудалые шиидхэхээр болоо

Городской, Пригороднэ районуудай ажалшад байгша оной январиин 1-һээ эхилжэ талонгүйгөөр уһа абадаг болонхой. Энэнь ехэ һайшаалтай хэрэг. Теэд Железнодорожно райондо ажалшадые уһаар хангаха асуудал шиидхэгдээдүй байһаар. Эндэхи ажалшадта тусхай талоноор тогтоогдомол сагта уһан үгтэнэ. Зарим будкануудынь энэ тогтоогдоһон сагтаа хүн зониие уһаар ханганагүй. Заримдаа сагһаа эртэ хаагаагүйшье һаа, орой болоһон хойно нээдэг байна.

Железнодорожно районой коммунальна ажахын таһагай хүдэлмэрилэгшэд энэ асуудал һаяын үдэрнүүдтэ шиидхэхэ бэзэ гэжэ һанагдана.

Н. Аксенов.

Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз ууралаар дулаасуулагдадаг теплицэ барижа дүүргэбэ.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: теплицын байшангууд.
Л. Апреловэй фото.

Мархайн аша Тархай

Бухиндаһан Будажап тухай

Намда бэшэгүүд ерэжэл байдаг. Теэд заримдаа намда бэшэ, харин засагай органуудта сэхэ бэшэхэ юумэнүүд ерэлсэшэдэг. Саашадаа тиимэ юумэнүүдые зохихо газартань мэдүүлхэ хэрэгтэй. Һаяшаг Баргажанай аймагһаа Баянголой нэгэ колхозник бэшэг эльгээбэ. Тэрэниие нь уншаад, үһэмни үрзыбэ.

Ушарынь юуб гэхэдэ, Баянголдо Очиров Будажап гэжэ залуу хүбүүн ажал хэнгүй зоргондоо архидажа, гарайнгаа «зохолоо» гаргаха арга шалтагаан бэдэржэ, энэ тэрые альгадажа, ёборжо ябана гэнэ.

Тээсгэн Культурын байшан соо кино гаража байтарнь мүнөөхимнай орожо ерээд, шад улаан нюдэтэй юумэ дүтэ хүрэһэн хүнүүдые уйгарлан хараажа эхилбэ ха. Будажабые хориһон киномеханик Владимир Бельков тэрээндэ хэды дахин альгадуулаа! Культурын байшангые даагша Баторовые Будажап мүн лэ ёбороо гэнэ. Баһа энэ хүмнай гэртээ һамгаа харшалдаг байна.

Энэтнай зоргоорнь табяа һаа, юушье хэхэ амитан боложо ябана гээшэл! Тэрээндэ заатагүй хэмжээ абаха хэрэгтэй болоо. Бүрин эрхэтэ советскэ хүндэ гар үргэһэн хүнэй хатуу хэһээлтэдэ ородогынь мэдээжэ.

Иимэ зоргондоо ошоһон амитад манай социалистическэ обществодо харшашье, хүндэгүйшье юм.

М. Тархай.

Хүндэтэ Тархай!

Колхозоймнай хори мянган түхэриг хониной хүр хоргооһон болошоо гэжэ хэлээ һаамни, та этигэхэгүй байхат! Теэд үнэндөө нэгэ тиимэрхүү юумэн болоод байна....

Мухаршэбэрэй аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхоз, хониной байра барюулха гэжэ Гашейн МТС-тэй хэлсээ баталһан, бүри 1955 ондо МТС-эйхид тракторнуудаа таршаганuулан, һахы һалаг модо шулуу зөөгөөд, обоолоод, ябталаад... колхоз хорёод мянган түхэриг түлөөд... барилгань мүнөөшье хүрэтэр эхилэгдээдүй.

МТС-эй директор нүхэр Перевалов түбһэн юумэндэ һанаагаа зобоодхидоггүй, нам гэнги, даруу түбшэн хүн юм. Мүн колхозойшье хүтэлбэрилэгшэд балай яаруулдаггүй, тиихэдэ хонид өөһэдөө «байрамнай муу болоо, шэнэ байраяа түргэн барюулагты» гэхэ бэшэ даа. Али алинһааншье болоо юм бэзэ, зүгөөр хониной байра өөрөө баригдаха бэшэ ха юм!

МТС-эй болон колхозой хүтэлбэрилэгшэд амиды хонидто балай дуратай бэшэ, харин хониной тарган мяхандал шүлһөө татажа ородог гээшэ аа гү гэжэ һанахаар болоод байна. Теэд мяханиинь амиды хонидһоо гарадаг юм гэжэ ойлгодог лэ ёһотой. Гэбэшье, байра барихые оролдоногүй. Мүнөө модониинь үмхиржэ, шулууниинь (хонидоо хайралһандаа) хайлажа байна.

Иигээд байхадань колхозой хори мянган түхэриг хониной хоргооһон болоод һалаа гээшэ гү? Хэлэжэ үгыт!

Зыгбо Гомбожабай.

Керосинтай лампа шэлэнэ

Зайн гэрэл һаруул гү, али керосинтай лампа һаруул гү? Зайн гэрэл ааб даа...

Гэбэшье, манай Суулга нютагаархин керосинтай лампые һураггүй дээрэ гээд, зайн гэрэлэй носоһоор байтар дэнгээ аһаажархёод һуудаг юм.

Нүхэр Тархай, та гайхана ёһотойт. Гайхахатнайшье зүбтэй. Юуб гэхэдэ, МТС-һээ Суулгын һургуули руу даншье багахан ток табигдадаг. Тиимэһээ айлай лампочканууд миил улайхадаад байдаг агша.

Энэ тогой түлөө һургуули жэл бүри хэдэн мянгые түлэдэг. Һүүлшын 2—3 жэл соо МТС-эй директор нүхэр И. П. Козловто Суулгын һургуулиинхид хэды дахин хонходоо юм—бү мэдэе. Зүгөөр ток нэмээгдээгүйл зандаа. Нүхэр Козловой Суулгын һургуули ерэжэ, зайн галай шабын түмэр баряадшье үзөө һаань, тогынь даргын нервые даахагүйл байха ха.

Малгай соогоо магазинһаа...

Манай Суулгаархин магазинһаа гарахадаа малгайгаа баряад гарадаг....

Энэ юуб гэхэдэ, саарһа туулмаггүйшүүл худалдажа абаһан юумээ тиигэжэ гэртээ абаашана.

Магазин ошоходоо саарһа мартаһан хүн һалаа—малгайгаал тодо.

Энэ асуудалаар эндэ тэндэшье, аймагайшье эд хэрэглэгшэдэй союзда хандагдаа. Теэд «саарһан үгы» гэһэн гансал харюу абтадаг. Малгайгаа тодохо гээшэ манай Суулгада үшөө барагтай гэлсэдэг, холшообо мэшээг үгы һаа, хормойгоо тодохо саг ерэдэг юм шуу.

Хүндэтэ Тархай, тус асуудалаар республикын наймаанай эмхи зургаанда шэб гэжэрхёо һаатнай яаха ааб?

Амаршалагша Б. Цыренов.
Мухаршэбэр.

Дулаан болоо гээд, һанаагаа амаршоо

Үбэлэй хүйтэн үнгэржэ, малнайшье ондо оробо гэжэ сагһаа эртэ һанаагаа амаршаһан хүнүүд Баргажанай аймагай колхозуудай нэгэ зарим хүтэлбэрилэгшэдэй дунда бии. Түрүүлэн аймагай центртэй хаяа хадхан һуудаг Сталинай нэрэмжэтэ колхозые (түрүүлэгшэнь нүхэр Котлер, партийна организациин секретарь нүхэр Морокова) абажа харая. Тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд дулаан болоо гээд, ехээр һанаагаа амаржа, һүүлшын сагта фермэнүүдтээ хүрэжэ ерэхээшье болинхой.

Теэд бодото дээрээ малынь үдэр бүри хүсэ шадалаа гээжэ байна. Эндэ залуу малһаа гадна, олон үнеэд ехээр тураа. Һүүлшын сагта малай гарзалха ушар олоор үзэгдэнэ. Ажахын энэ жэлэй эхинһээ хойшо эндэ 27 толгой эбэртэ бодо мал, тэрэ тоодо 2 тугал, 198 хонин, 41 хурьган гарзада ороо. Ганса март һарын түрүүшын 20 хоног соо 33 толгой мал гарзалба. Тэрэшэлэн эндэ һү һаалга тон хангалтагүйгөөр ябажа байна. Ажахын жэлэй түрүүшын 5 һара соо тус колхоз үнеэн бүхэнһөө дунда зэргээр оройдоо 198 литр һү һаагаа гэхэ гү, али нёдондохи жэлэй энэ үеынхидэ орходоо һү һаалга арай гэжэ 26 процентээр дээшэлбэ. Март һара соо үнеэдэйнгээ жэгдэрэн тугаллажа байхада ехэ һү һаадаг болохын орондо, харин доошолуулжа байна.

Энэ юунһээ болоно гээшэб?

Энээндэ гансахан харюу байха ёһотой. Юуб гэхэдэ, тус колхозой хүтэлбэрилэгшэд, фермые даагшанар үбэл үнгэрбэ гээд, ажалаа һуладхаа. Фермэнүүдэйнь газаа мүнөө оройдоо 1—2 шарга муухай үбһэн, тэрэ тухай солоомо байха юм. Тэрэнээ һаалишад 3—4 килограммаар хубаарилжа, үнеэдтэ тэрэ занданьэдюулнэ. Фермэ бүхэндэ таряа талханай зүйл хубаагдаһан байгаа. Теэд фермые даагшанар, жэшээнь, нэгэдэхи МТФ-е даагша П. Попов тэжээлээ «арьбалха» гээд, тэрэнээ малда үгэнэгүй, бии байһан солоомоёо буйлуулжа, малаа һайнаар эдеэлүүлхэеэ оролдоногүй. Эндэ тодхогдоһон хоёр кормозапарник хүдэлнэгүй. Юундэ эдэ запарнигуудаа хүдэлгэжэ, тэжээлээ буйлуулнагүйбта гэжэ фермын хүдэлмэрилэгшэдһөө асуухада, тэдэнэр «тэжээл буйлуулха уһан байхагүй» гэнэ. Теэд эдэ фермэнүүд Баргажан мүрэнэй урда эрьеһээ миил хоёр зуугаад метрын газарта байрланхай юумэл!

Мүнөө фермэ бүхэндэнь һү һаалга доошолжо байна. Эндэ үнеэдэй эдеэлүүлгэ муу байхаһаа гадна, һү һаалгын тоо бүридхэл тон муу. Һаалишад хэн түрүүлжэ, хэн гээгдэжэ ябанаб гэжэ өөһэдөөшье мэдэнэгүй. Һаалишадта правлениин зүгһөө тодорхой даабари 5—10 хоногоор үгэдэггүй, тэдэнэй абаһан уялгаяа хэр зэргээр дүүргэжэ байһые мэдэхын аргагүй.

Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хүтэлбэрилэгшэд фермэнүүдэйнгээ хүдэлмэридэ бии байһан эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхахын түлөө бодото хэмжээ абахын орондо, «һү ехээр һаагты, малаа һайнаар ондо оруулагты» гэжэ хооһоор захирхаһаа бэшэ юумэ хэнэгүй. «Олон тарбаган нобшодоо хүртэдэггүй» гэһэн арадай оньһон үгэ бии ха юм. Тэрээн шэнги Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо «ноёд» олон болоод, бэе бэедээ захиралта үгэлсэжэ, ажал хэрэгээ гээгдэлдэ оруулжа байна бэшэ аал?

Мүнөө мал ажалда тон харюусалгатай үе байһаниинь мэдээжэ. Үбэлэй хүйтэн үнгэрбэшье, хохи хабар, хабарай хүйтэн һалхин болодог ха юм. Энэ үедэ шэнэ түл жэгдэрэн абтана. Тиимэһээ колхозой хүтэлбэрилэгшэд малай эдеэлүүлгэ, харууһые бүри һайжаруулха ёһотой.

О. Раднаев, манай корр.

Бурят-монгол арадай дуун тухай

...нэйшье мэдэһээр, арад бүхэн, бурядшье арад өөрынгөө дуу...та дуратай, тэдэнээ дуулажа, ...элээ ханадаг. Бурят хүн үни ...н сагһаа хойшо адуу малаа ха...алан, эрхим шэлэдэг ардагые ...архёод, уужам тэнюун тала ...гаараа табилуулан ябахадаа, ...уу һайхан дуунуудые дууладаг ...а ха юм. Чимит Цыдендамбае... «Гвардеец» гэжэ поэма энээ... тон зүбөөр харуулан эхилдэг:

...бида ахайхан үдэшэ орой
...уугаа манахаяа гарахадаа,
...рагуу һайхан урдынгаа
дуунуудые дуулажа,
...бгай хээтэйнэрэй уя хүдэлсэ
ханхинадаг...

...шэлэн, хэдэн олон Абида ахай... Долгор абгайнар дуулаха ду...айб!

...арин Улан-Удэһээ радиогоор ...адаг, мүн манай округто гаст...ёр ерэдэг артистнар ёһотой ...хэл доһолгомо, бурят арадайн... бодото дуунуудые тон үсөөнөөр ...адаг. Бурят-монгол дуунай ...церт болохонь гээд, радиогой ...схоходонь хүн бүхэн баясадаг, ...үнөөхил «Эрбэд соохор», «Хү...хээр», «Сэргэндээ байхадаа» ... мэтын дуунуудые шагнаха ...ай болодог, тэрэ мүртөө нэгэ ...е дуунуудаар дамжуулгашье ...рэшэдэгынь олондо мэдээжэ.

...строльдо ерэдэг артистнарай ...а ургажа ябаһан дуушад: Манжеева, Уладаева, Чайванэ, Шанюшкина болон бусад яһала бии, теэд тэдэнэрэй нэгэ зариманиинь түрэлхи хэлэсэ мууса мэдэдэг. Энэнь ехэл гэмшэлтэй. Мүн гүрэнэй филармониин артист нүхэр Арсений Кузьминиис Чита городой харагшад тон зүб шүүмжэлээ. Тэрэ Рашид Бейбутовай дууладаг «Юундэ?», «Үбгэн Аширай мэхэ» гэжэ кинокартинын дуунуудые һажаан, ехэ зоболонтойгоор хашажа, гаргажа ядан байжа дуулана.

Һаянай залуушуулай фестивальда зорюулһан, композитор Ямпиловай «Трактористка Долгорхон», «Залуу наһан» гэжэ дуунуудые шагнанабди. Манай нютагаар «Баярта комбайнёр» гэжэ дуулагдадаг дуумнай найруулгада ороо юм гү, гэнтэ «Трактористка Долгорхон» (Сэржүүхэй бэшэ ааб даа!) болоод, радиогоор жэнгинэжэ байнхайл даа!

Бурят арадайнгаа дуунуудые олон болгохын хойноһоо муугаар оролдонобди. Мүнөө соёл культурамнай бүрил ургажа байһан аад, юундэ дуулаха дуунуудаар хомордоно гээшэбибди.

Манай эдир пионернүүдыешье абаад үзэбэл, Даши-Дондок Жалсараевай зохёоһон «Пионерэй марш» һургуулиингаа һайндэр бүхэндэ, лагерьташье байхадаа залхуутай болошоторнь.

Намилзагша тугууднай
Наранай гэрэлдэ яларна...— гээд лэ эхилдэг.

Энэ юундэб гэхэдэ, бурят уранзохёолшодой дундаһаа дуунуудай үгэ уран гоёор бэшэхэ хүн үсөөн, композиторнууд өөһэдынгөө зохёолнуудые городто һуугаад зохёодог, арад зоной дунда колхоз, совхозой тала таряалан дээгүүр ябадаггүй, арад зонһоо таһархай байһан ушарһаа болоно. Тиимэ тула бурят арадай дуунууд хомор, хүгжэмынь ядуу, һанаан сооһоо абаһан, али элдэб ондоо арадай аялга һажаан дулдыдаһан, олоной дунда таарахагүй ядуу тулюурхан дуунууд гарана. Олондо мэдээжэ «Саяан уулыешье» абаад үзээл даа:

Саяан үндэр ууламнай
Саһан мүнгэн малгайтай... г. м.
Энэ дуу һажаалгаһан шүлэг ха юм даа.

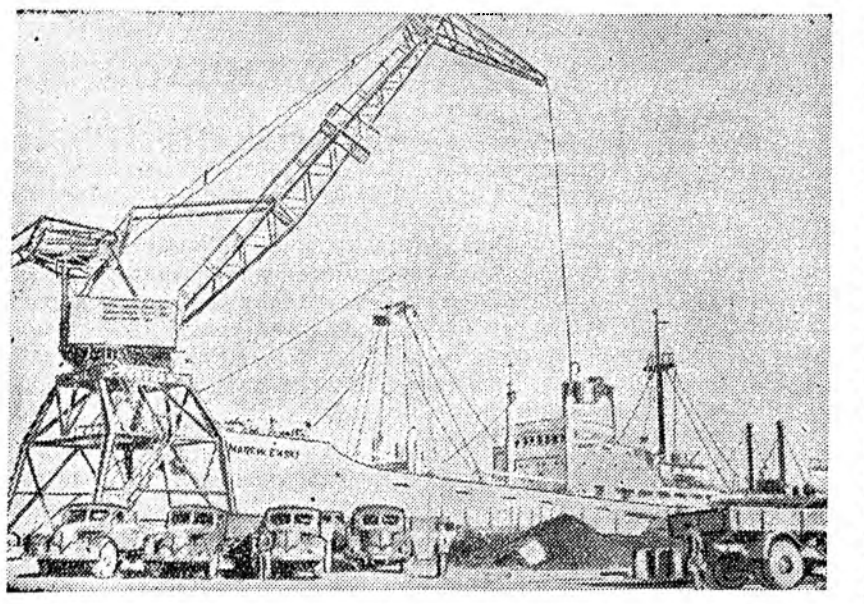
Иигээд Бүхэдэлхэйн залуушуулай фестивальда бурядай залуушуул ямар дуунуудые абаашаха юм? Арадтамнай дуушад олон, ёһотой бурят арадай дуунуудшье байха! Теэд композиторнууд юундэ манай нютагаар үзэгдэнэгүйб? Колхозой залуушуулай үбһэ таряанай үедэ ажаллан ябахадань, хэды олон шэнэ шэнэ дуунууд Агымнай үргэн тала дээгүүр зэдэлдэг гээшэб! Үбгэн буурал эжы, баабайнарай үхи хүбүүдээ хүн болгожо байһан, хүхинэмэ ехэнүүд түрэ хурим дээрэшье юрөөл ёһололой болон сэлмэг һаруулхан хани нүхэсэлэй хэды һайхан дуунууд ханхинадаг бэ! Композиторнуудай энээниие ябаад шагнажа үзөө һаань, хэды һайн байгааб! Түрэл арадайнгаа соёл культура дээшэлүүлхэ хэрэгтэ үндэр наһата үбгэд, хүгшэдшье, залуу хүбүүд, басагадшье заабол туһалалсаха һэн.

Манай округ Бурят-Монголой республикатай ахадүүгэй тон ехэ холбоотой. Бурядай театр, институт, хүгжэмэй училищи Улан-Удэдэ ха юм. Теэд манай округһаа һайн хоолойтой, бэлигтэй хүбүүд басагадые дуу хүгжэмэй училищи болон консерваторидо тон үсөөнөөр абадаг, арадай дундаһаа ургажа байһан бэлигтэй залуушуулые шалгажа үзэдэггүй байна.

Һүүлдэнь иимэ тобшолол бэшэхээр байна. Манай композиторнууд арадай дунда ябажа бодото бурят арадайнгаа дуунуудые һэргээг лэ. Уранзохёолшод дуунай уранһайхаҥаар найруулһан, уя хүдэлгэмэ үгэнүүдые зохёодог болог лэ. Тиихэдэ артистнар эрдэм шадабаряа үдэр бүри дээшэлүүлжэ, хаанашье ябаа һаа, түрэл арадайнгаа искусствые улам дээшэнь үргэхын түлөө оролдог лэ.

Ц. Далаева.

Арадай демократиин оронуудта

Албанийн Арадай Республика Советскэ Союзтай, мүн арадай демократиин оронуудтай экономическэ талаар улам ехэ холбоотой боложо байна. Албани улам ехэ эд бараа газаа тээшэнь худалдадагшье, мүн худалдажа абадагшье болоо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Дуррес портдо. «Мархлевский» гэжэ Польшын пароходто руда ашагдажа байна.

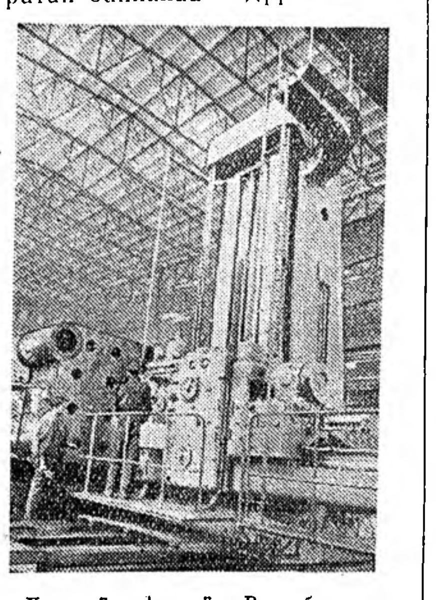
ТАСС-эй фотохронико.

Албаниин правительственно-партийна делегаци СССР-тэ айлшалжа ерэхэнь

ТИРАНА, апрелиин 6. (ТАСС). Албаниин Арадай Республикын правительственно-партийна делегаци Советскэ Союзда айлшалжа ерэхэнь гэжэ дуулахадаа Албаниин хүн зон айхабтар ехээр һонирхобо. Хүдэлмэришэд, таряашад, наука болон культурын ажал-ябуулагшад газетэнүүдэй редакцинуудта олон бэшэгүүдые эльгээжэ, Албаниин арадай хани—СССР-тэ ехэ дуратай байһанаа мэдүүлнэ.

«Советскэ Союзтай хани барисаатай байһанайнгаа ашаар оромнай бэеэ даанхай байдалтай боложо, мүнөө социализмын замаар бата найдамтайгаар дабшана» гэжэ хэдэн таряашад бэшэнэ.

«Бидэ саашадаашье Советскэ Союзтай агууехэ хани барисаатай байхабди, тэрэ хани барисаагаа нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр бөөмэйлэн сахихабди гэжэ хэдэн хүдэлмэришэд бэшээ.

Хитадай Арадай Республикада хүндэ машина бүтээдэг Шэньянска завод шэнэдхэн заһагдажа байна. Мүнөө үеынхидэ орходоо тус завод заһабариин һүүлээр 4,2 дахин ехэ продукци бүтээн гаргадаг болохо.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: заводой цехүүдэй нэгэндэ тодхогдоһон 8 метр үндэртэй, юумэ тошилдодог шэнэ станок харуулагдана.

ТАСС-эй фотохронико.

Хитадай промышленностиин амжалта

Хэблэлэй мэдээсэһэнэй ёһоор, 1957 оной түрүүшын һарануудта Хитадай ажалшад ажал хүдэлмэридөө ехэ амжалта туйлаа. Аньшаниин, Шанхайн, Тайюаниин, Мааньшаниин, Тяньцзиниин металлургнууд гурба һарын туршада түсэбһөө гадуур 65 мянган тонно булад, прокат, 16 мянган тонно шахуу шэрэм бүтээн гаргаа. Фусиниин, Цзинсиин болон бусад шахтануудай шахтёрнууд 130 мянган тонно нүүрһэ түсэбһөө гадуур малтажа гаргаа. Олон шахтёрнууд кварталайнгаа түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ.

Датунда цементын завод, Чэнду городто түмэр отолдог инструментнүүдэй заводой хэдэн цехүүд, һара соо 6 триллион уласхоорондын единицэ пенициллин гаргадаг завод, Хойто Хитадта, мүн Уханьда болон Аньшанда хэдэн барилганууд ашаглалгада оруулагдаа.

(ТАСС).

Ядерна буу зэбсэг туршаха гэһэн Англиин түсэбые Индонезиин зон буруушаана

ЛОНДОН, апрелиин 6. (ТАСС). Лондондо байдаг Индонезиин посольство апрелиин 5-да мэдүүлгэ толилоо. Посол Сунарьо гэгшэ Англиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойдтой уулзаад, ното барюулаа. Номгон далайда Рождество аралай шадар ядерна буу зэбсэг туршаха гэһэн Англиин түсэбые Индонезиин правительство буруушаана гэжэ тэрэ ното соо хэлэгдэнэ.

Номгон далай шадар байдаг 80 миллион гаран индонезиинхид ядерна буу зэбсэг туршаха гэһэн түсэбые эрид шууд буруушаана гэжэ ното соо хэлэгдэнэ.

Францида забастовконууд болоно

ПАРИЖ, апрелиин 6. (ТАСС). Газетэнүүдэй мэдээсэһэнэй ёһоор, Лиллидэхи машина бүтээдэг болон металлургическа заводуудай 10 мянга гаран хүдэлмэришэд, мүн албахаагшад профсоюзуудай уряалаар апрелиин 5-да забастовко хэжэ эхилээ. Ажабайдалыемнай һайжаруулагты гэһэн эрилтэ тэдэнэр табина.

Сент-Этьенн городто машина бүтээдэг хэдэн заводуудай 10 мянган хүдэлмэришэд саг зуурын забастовко хээ. Тэдэнэр хүдэлмэреэ зогсоогоод, промышленна палатын байшангай урда сугларжа, айхабтар һүртэй ехэ демонстраци хээ.

Америкын һургуулинууд тухай президент Эйзенхауэр иигэжэ хэлээ

ВАШИНГТОН, апрелиин 6. (ТАСС). «Гэгээрэлэй национальна нэгэдэлдэ» президент Эйзенхауэр үгэ хэлээ.

Америкэдэ бэелүүлэгдэдэг һуралсал түбхын түрүүндэ США-гэй сэрэгэй хэрэгтэ зорюулагдаха ёһотой гэжэ президент хэлээ. Гэхэтэй хамта, һургуулинуудта, мүн һуралсалда правительство горьтойгоор туһалха гэжэ найдахань ямаршье үндэһэгүй байна гэжэ президент ойлгуулаа. Олон һургуулинуудые бариха, мүн Америкын багшанарта туһаламжа үзүүлхэ хэрэгтэ правительство анхаралаа хандуулха ёһотой байгаа гэжэ мэдэрбэшье, «һуралсалай дан үнэгүй болошоо һаань баһал буруу гээшэ» гэжэ президент хэлээ.

«Америкын багшанаршье, мүн һуралсалай программашье» США-гэй өөрыгөө хамгаалха хэрэгэй түлөө» ехэ харюусалгатай байдаг гэжэ һурагшадта идхаха ёһотой гэжэ Эйзенхауэр хэлээ. Тэрэшэлэн США-гэй засагаархидай дайн сэрэгтэ бэлэдхэхэ түсэбэй бэелүүлэгдэхэдэ һурагшад мүн лэ дэмжэлсэхэ ёһотой гэжэ президент хэлэнэ.

Угандада бэеэ даанхай байдал олгохо тухай хэлсээ хэхэһээ Англи арсаа

ЛОНДОН, апрелиин 6. (ТАСС). «Дейли телеграф энд морнинг пост» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор Африкын Зүүн зүгтэ байдаг Англиин колони — Угандада бэеэ даанхай байдал олгохо тухай хэлсээ хэеыл гэһэн гуйлтые колонинуудай министр Леннокс-Бойд дүүргэхэһээ арсаа.

Колониин томо областьнуудай нэгэн болохо Бугандын аха заха хүнүүдэй зүблөөн дээрэ петицэ абтажа, энэ гуйлта тэрээн соо бэшэгдэһэн байгаа. Тиигээд тус петицэ хатан хаанда эльгээгдэһэн байна.

Британска Гвианадахи байдал

ЛОНДОН, апрелиин 6. (ТАСС). Британска Гвианын элитэ ехэ политическэ ажал-ябуулагша, арадай-прогрессивнэ партиие хүтэлбэрилэгшэ д-р Чедди Джаган гэгшэ мүнөө Англи ерээд байна. Тэрэ апрелиин 5-да Лондондо пресс-конференци хээ. Колониин арад зон хүндэ хүшэр байдалда орожо, улам ехээр дураа гутадаг боложо байна гэжэ Джаган онсолон тэмдэглээ.

«17-дохи зуун жэлдэ зохёогдоһон конституци» мүнөө колонидо бэелүүлхэ гэжэ Англи оролдоно гэжэ Джаган хэлээ. Энэ конституциин ёһоор, хуули гаргадаг суглаанай гү, али гүйсэдхэхэ органой ямаршье гэшүүе губернатор өөрынгөө дураар тушаалһаань буулгаха эрхэтэй.

1953 ондо Британска Гвианада абтаһан конституциин үндэһөөр һунгалта боложо, Чедди Джаган түрүүтэй правительство байгуулагдаһан юм. Тус правительство дан ехээр бэеэ даанхай политика ябуулна, тиихэдээ колонизаторнуудта ехэ муу юумэ хэнэ гэжэ Англиин колониальна засагаархид тоолоно. Иимэһээнь Джаганай правительство тушаалһаа буулгагдажа, 1953 оной конституци хүсэгүй болоһон байгаа.

Британска Гвианада экономическа талаар хүндэ хүшэр байдал тохёолдоо. Улам олон хүн зон ажалгүй болоно. Залуушуул ажал бэдэржэ, хариин гүрэнүүдтэ ошоно. 1955 онһоо 1956 он хүрэтэр тус колониин үринь 40 миллион вестиндскэ доллар байһанаа 90 миллион болоо гэжэ Джаган хэлээ.

Эдир хүгжэмшэд. Л. Хайдуровай фотоэтюд.

Хүүгэдэй уран гараар...

Кяхтын Пионернүүдэй ордондо хүн зон хэзээ хэзээнэйхиһээ олон. Хүүгэдэй уран гараар бүтээгдэһэн гоё һайхан зүйлнүүд хүн бүхэниие ехэ багагүй һонирхуулна.

Үнэхөөрөөшье эндэ һонирхолтой зүйлнүүд олон. Ордоной ууҗам һаруул залнууд соо Кяхтын, Ехэ-Нугын, Усть-Кяхтын, Усть-Киранай, Наушкын һургуулинуудай һурагшадай, хүүгэдэй байшангай, Пионерэй ордоной кружогуудта ябагшадай уран гараар бүтээгдэһэн 500 шахуу зүйлнүүд табяатай.

Хүүгэдэй гурбадахи байшанда хүмүүжүүлэгдэгшэдэй уралан хэһэн зүйлнүүд олоной анхарал хандуулна. Хүүгэдэй уран гараар бүтээгдэһэн дархалалгын зэр зэмсэгүүд алишье талаараа заводой хэһэн зэмсэгүүдһээ дутахагүй байна. Леня ...лых, Володя Лапсоновой ... үрэмдэлгын станок, Кеша Поп... хэһэн электрическэ хонхо, элек... магнитна машина, Леня Карда...вай хэһэн һалхяар хүдэлгэдэ... тээрмэ хүүгэдэй али зэргэ оюу...лигтэй байһые харуулна.

Мүн Пионернүүдэй ордоной «...лалгын» кружогой гэшүүн Вале... Семенов нүүдэл мотор, Во... Шмелев уһанай хүсөөр хүдэ...дэхэ турбина хэжэ выставкэдэ... бяа. Тэдэнэй хэһэн зүйлнүүд ...нарин, мүн түхэл маягаараа ...шалгарна.

Усть-Кяхтын, Наушкын, Ехэ...гын һургуулинууд һайн экспона...дые харуулаа.

А. Сурма...

Шэнэ номууд

Бурят-Монголой номой хэблэл шэнэ номуудые хэблэжэ гаргаба. «Бурят-Монголой АССР-эй колхозуудта уһанай шубуу үсхэбэрилхэ дүй дүршэл» гэһэн А. Четковагай ном соо Мухаршэбэрэй, Байкало-Кударын аймагуудай колхозуудай дүй дүршэл тухай хэлэгдэнэ.

Республикын түрүү сельскэ Советэй ажал-хүдэлмэри тухай «Хонхолойн сельскэ Совет» гэһэн брошюра дотор хэлэгдэнэ.

«Эдир наһан» гэжэ суглуулб...да залуу поэдүүд А. Бадаев ... Дамбаев, Ц. Доржиев, Д. Улзы...ев, В. Петонов болон бусадай ...лэгүүд оробо. Һургуулиин д... наһанай үхибүүдтэ зорюулагда... Д. Улзытуевай шүлэгүүдэй ...луулбари «Гуурһанай 3 нюуса»...жэ гаршаглагданхай.

Эстрадна суглуулбариин 1-д... номер хэблэлһээ гараба.

Цагаан-Усанай залуушуул фестивальд бэлдэнэ

Цагаан-Усанай МТС-эй клуб һүүлэй үедэ хүдэлмэреэ нилээд һэргээгээ. Тэндэ залуушуулай вечернүүд боложо, элдэб темэдэ лекци, хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэдэг, мүн зугаа нааданууд эмхидхэгдэдэг болоо. Нүхэр Баженовагай оролдолгын ашаар механизаторнуудай клуб ёһото культурын гуламта боложо шадаа.

Урдань уранһайханай кружогто оройдоол хорёод хүн хабаадалсадаг байгаа һаа, мүнөө эдэбхитэдэй тоо һураггүй олон болоо. Шэнээр эмхидхэгдэһэн арадай инструментнүүдэй кружогто 20 гаран хүн баадана. Гадна, хоровой, хатар... драматическа, хүгжэмэй кру...гууд хүдэлмэрилнэ.

Һаяхан клубай самодеятель...стиин коллектив харьяата 5 ко...зуудтаа ошожо, холын гүүртын и...шадта, колхозуудай центрнү... хамта 9 концерт харуулһан бай...

Мүнөө клубай самодеятель...тиин коллектив МТС-тэ болохо ф...тивальда эмхитэйгээр бэлдэжэ... халаа.

А. Тка...

Һурагшад воскресннгтэ хабаадалсаба

Мухаршэбэрэй аймагай Булганинай нэрэмжэтэ колхозой комплексно 3-дахи бригадада һаяхан воскресник болобо. Воскреснигтэ һургуулиинхид эдэбхитэйгээр хабаадажа, нэгэ үдэртэ 50 тонно наг ш...таряалан дээрэ гаргаба. Һураг... Галя Батомункуева, Борис Сиб...нов болон бусад һайнаар ажала...

Д. Нимае...

Спортын һонинууд

Мэргэн буудалгаар мүрысөөн

Улан-Удэ городой тусхай дунда һургуулинуудай дунда буудалгаар командна түрүү һуури эзэлхын түлөө мүрысөөн һаяхан болобо. Мүрысөөндэ Железнодорожно, Хүдөө ажахын, Лесотехническэ техникумүүдэй һурагшад хабаадалсаба. Мүрысөөн 2 янзын буудалгаар—пистоледээр 25 метрһээ, мүн 50 метртэ хэбтэжэ, үбдэг дээрээ зогсон байжа буудалгаар үнгэргэгдэбэ.

Үсэд шанга тулалдаанай һүүлдэ Лесотехническэ техникумэйхид 2348 очко абажа түрүү һуури эзэлбэ. Хоёрдохи һууридa Хүдөө ажахын, гурбадахи һуурида Железнодорожно техникумэйхид гараа.

Өөр хоорондын м...рысөөндэ эхэнэр... дунда хүдөө ажахы... техникумэй студент... В. Боженко пистол... дээр буудахадаа 80 о...ко абажа, түрүү һу...ри эзэлбэ. Эрэшүү...һээ Лесотехническ... техникумэй студе... В. Калибров шалга...ба.

А. Егоров

***

Улан-Удын № 4 һургуулиин һурагшадай дунда мэргэн буудалгаар мүрысөөн болобо. Командна түрүү һуури 8-дахи «в» классай һурагшад эзэлбэ. 100-һаа 89 очко абаһан Швачко, басагадай дундаһаа түрүү һуури эзэлб... Мүн хүбүүдэй д...даһаа 100 очкоһоо 9... очко абаһан Собо... илажа гараба.

Колхозуудай шатаршад уулзаба

Түнхэнэй аймагай «Путь к коммунизму», Ленинэй нэрэмжэтэ хүршэ колхозуудай эрхим шатаршад һаяхан хоорондоо мүрысэжэ үзэбэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой ...таршад 6:2 гэһэн тоотойгоор ...гээ.

Д. Буда...

Дулаан үдэрнүүд

Һүүлэй үдэрнүүдтэ, мартын 31-һээ эхилээд республикын территори дээрэ наратай дулаан үдэрнүүд тогтоо.

Апрелиин 4-нэй мэдээгээр үдэрынь агаарай температура Доодо-Ангарскда, Богдаринодо, Романовкада, Нарһатада, Курумканда 7—9 градус дулаан байгаа. Хоридо—15, Кабанскда, Мухаршэбэртэ—15, Торидо, Сэлэнгэдэ—16, Ул... Удэдэ, Кудара-Сомондо, Цаг... Кяхтада, Бичурада—17 градус ...лаан байба.

Апрелиин эхеэр иимэ дул... үдэрнүүд 1938 ондо үзэгдөө һэ...

И. Котов

Һаалишан Цыден Жаргал хоёр

Эдир залуу хүбүүд Цыден Жаргал хоёр харгы замшье гэхэгүй, сэхыень хараад лэ, айлай тээлнигэй хашаан дээгүүр һэрд-һэрд харайлдан, бэе бэеэ хүр саһа руу түлхилсэжэ ябаад, баруун фермэ тээшэ зүглэбэ. Эдэ хоёрые сасуулхада, Цыден нэгэ бага үндэр, бэеэр томо. Теэд Жаргал набтаршье һаа, шадал хүсөөр тухайжаруу.

— Жаргал хайшаа ошохошниб? Сугтаа ябаял, — гээд маанадтай ябаһан Булад хүбүүн хойноһоонь ооголно.

—Үнеэдээ һаахаяа ошохомни, — гээд Жаргал согтойхоноор харюусажархёод, улам түргэдэн гэшхэлшэбэ.

Фермэдэ ерэхэдэ һаалишад сугларшанхай, булта хото хоройгоо сэбэрлэжэ байна. Зарим һаалишад шэнэ типовой байрынгаа сонхонуудай мүльһэ сабшана, дальбална, нүгөөдүүлынь хоорботой тэргээр шэбхэ зөөжэ гаргана. Жаргал Цыден хоёр тэдэнэй дунда адли болоолсоод, абааштай, шударгыгаар ажаллажа байха юм.

Уданшьегүй байра сэбэрлэгдэшэбэ. Уяада байлгагдадаг үнеэдэй таһалганууд сэбэр. Кормушкануд соо үбһэ тэжээл бэлэн.

Үнеэд үдэрэй бэлшээриһээ ороогүй. Эдир һаалишад ажалаа дүүргэжэ, сүлөөтэй болоходоо үнеэдэй бэлшээриһээ ерэтэр амаржа һууябди»—гэлсээд, тэндэ байһан тэжээл буйлуулдаг запарник тээшэ ошоно.

—Эндэмнай худаг малтагдаад, запарнигай ажалладаг һаа, манда бүрил һайн болохо һэн,—гээд Жаргал Цыдендээ хөөрэнэ.

—Үбэлдөө ажаллаагүй юумэшни, мүнөө болоходо сагынь үнгэржэ байгаа бэшэ юм гү, ажалладаг һаань бидэшье амархал байгаабди, һүн ехээр һаагдаха һэн,—гээд Цыден харюусана.

—Мүнөө оройтоош үгыл даа, шэмэтэ тэжээлнай дууһахань. Үнеэднай мүнөөнэй бэлшээриһээ юун ехэ һү орохо һэм. Одоол запарнигай хүдэлдэг һаа, үбһэ, солоомо хэршэжэ, таряа талха холилсожо, үнеэдтээ үгэжэ байха байгаабди. Хэхэ юумэн олон ха юм даа. Иигээд түбхинэбэл совхозоймнай дирекци туһална аабза,—гээд Цыден үргэлжэлүүлнэ:—Сүлөөтэй сагтаа энээхэн улаан булан соогоо шатар наадажа һууха байгаабди, тэрэмнайшье үгы гээшэ гүб даа. Нөөхи «Искра» приемнигнайшье хүдэлнэгүйл. Ошорой Чимитдугарайда байдаг бэшэ юм гү?

Тэдэнэй иигэжэ хөөрэлдэһөөр байтар үнеэдэй һаалган болобо. Энэ үдэр Цыден даажа байһан 8 үнеэдһээ 50-яад литр һү һаажархиба. Жаргал мүн нүхэрһөө дутуугүй һаагаа. Иигэжэ Нарин Заганай фермын эдир һаалишад Цыден Цыбикжапов Жаргал Дугаров хоёр фермынгээ, мүн республикын түрүү һаалишадай нэгэн Дулма Гармаевада орходоо бага бэшэ һү һаажархёод байгаа һэн.

Цыден хүбүүн Нарин Заган гэжэ нютагта ажаһуудаг Цыбикжап Цырендоржиевай бүлэдэ 1937 ондо түрэһэн юм. Энэ айлайхи колхоз болоһонһоо хойшо мал ажал дээрэ ябаһан байгаа. Мүнөө Цыбикжап абань колхозойнгоо ажал хүдэлмэридэ али болохоор туһалжа ябадаг. Эжынь—Сыпилма 25 жэл соо һаалишанаар хүдэлөө. Эжынь хүгшэржэ, гарайнгаа һулархада Цыден хүбүүндээ өөрынгөө даажа байһан үнеэдые тушаажа үгөөд, тугал, буруу харууһалхые ороо һэн.

Январь һарын янгинама хүйтэн сагта Цыден эжынгээ даажа байһан 8 үнеэдые һаажа захалһан байна. Ажал хүдэлмэридэ башараагүй, һаял һургуулида ябажа байһан хүбүүндэ анха түрүүн һаалишан болоод байхада ажалынь хүндэ байгаа. «Эрхые һуранхаар—бэрхые һура» гэжэ аба эжынгээ захидагаар Цыден ажалайнгаа хэды бэрхэшье һаань, үнеэ, бурууунуудта хайрлулжа ябаад, һаалишан болоо.

—Үнеэдээ һаахадамни һаалишад туһалдаг һэн. Хайшан гэжэ үнеэдые эбилгэжэ, һү ехээр һааха, үнеэдые яажа харууһалха, эдеэлүүлхэ тухай манай фермын ахалагша һаалишан Дулмажап Доржиева ходо заажа үгэдэг. Мүнөө яһала дүршэгдэжэ байна,—гэжэ тэрэ хүхюухэнээр хөөрэнэ.

«Ажалай хүндые дабахада хүнгэн, аманай хүндые дабахада хэсүү» гэдэг зүб юм байна гэжэ тэрэ хэлэдэг. «Хүбүүн хүн аад, юундэ һаалишан болоо хүмши, эшхэбтэр бэшэ юм гү?—гэлдэжэ байгаад зарим хүнүүд хэлсэдэг байгаа.

Зариманай иигэжэ хэлсэхэлэ Цыден ехэшье уруу дуруу боложо, дураа гутаагүй һэн. «Ганса би һаалишан бэшэб, республика соомнай эрэ һаалишад олон юумэл. Тэдэнэй уряалые би дэмжэжэ байгаа хүмби. Ажал хүдэлмэри дээрэмни хараха байхат»,—гээд хэлэдэг һэн.

Ажахын жэлэй 5 һара үнгэрбэ. Залуу һаалишан даажа байһан үнеэн бүриһөө 800 литр һү һаажархёод республикын һаалишадай мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ ябалсажа, өөрынгөө нэрэ алдарай республикын газетын хуудаһанда гараад байхада бүришье ехэ омогтой дорюун болоод байгаа бэлэй. Мүнөө парти, правительствынгаа уряануудта харюу болгон, мүн Октябриин 40 жэлэй ойдо дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсохо зуураа, үнеэн бүриһөө 1500 литр һү һаахаб гэжэ лаб этигэнэ. Цыден энэ зорилгоёо дүүргэхэшье байха.

Жаргал мүн нүхэрөө дахалсажа февраль һара соо һаалишан болоо юм. Мүнөө 8 үнеэ даажа абаад харууһалжа байна. Өөрынгөө арга шадалаар Цыден һаалишанһаа нэгэшье дутуугүй байһанаа согтойхоноор мэдүүлнэ.

—Эдэ хоёр хүбүүдшни арбаад наһатайһаа һаалишан эхэнүүдтээ туһала туһалһаар малда эмээхэй боложо, мүнөө һаалишад болоод ябалсажа байдаг юм. Эдээндэ этигэжэшье байдагбди,—гэжэ фермын ахалагша һаалишан Дулмажап Доржиева хөөрэнэ.

Жаргал Цыден хоёр эрдэм бэлиггүй болоод иигэжэ ябаа бэшэ юм. Тэдэнэр эхэ, эсэгэнүүдэйнгээ эрхэ хүбүүдыншье байгаагүй. Харин бэрхые һуража нарай багаһаа ажал хүдэлмэридэ дадаад, өөһэдынгөө дураар һаалишад болоо. Мүнөө эдэнэр 7—8 классай һургуулитай, теэд ажалдаа байгаад үдэшын һургуулида ябажа, 10 класс дүүргэхэбди гэжэ хэлэдэг. Иимэ үүсхэлые манай орон, парти, правительствомнай халуунаар дэмжэдэг гээшэ.

Харин шэнэ эмхидхэгдэһэн Бичурын совхозой хүтэлбэрилэгшэд Нарин-Заганайнгаа һаалишадта туһалха ёһотой. Ажалдаа бухы хүсэл оролдолго гаргажа байдаг һаалишад эндэ олон, республикын һаалишадай мүрысөөнэй түрүү зэргэдэшье ябалсажа байһан һаалишад бии. Теэд энэ фермэдэ дутуу дунданууд олон. Һаалишадай дунда политическэ, культурна гэгээрэлэй хүдэлмэри муугаар ябуулагдана.

Һаалишадта туһалаад, ажалай, ажаһуудалай һайн арга боломжо олгоод байгаа һаа, тэдэнэр бүри урматайгаар ажаллаха.

Т. Гармаев, манай корреспондент.

Редактор Д. Л. ЛОБСАНОВ

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора 46-32, зам. редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, отделов: партийной жизни, сельского хозяйства—47-59, пропаганды и переводов—35-14, культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия 37-32. Для междугородных переговоров —16.

Н 00394 Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № 2134